WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.-J.
HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 241. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 20-го ГРУДНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 20, 1962 No. 241. VOL. LXIX.

УРЯД ОБСТОЮВАТИМЕ ЗМЕНШЕННЯ ПОДАТКІВ ВІД НОВОГО РОКУ

Вашингтон. — Секретар торгівлі Лютер Г. Годжес заявив на пресовій конференції, що президент Кеннеді обстоює свій давніший плян зменшити прибуткові податки з важністю від 1-го січня 1963-го року. Годжес висловив і свій власний погляд на цю справу, кажучи, що найбільша редукція податків повинна б бути в особистих прибуткових податках, бо особи негайно пустять в рух ті малі суми, які дістануть вислідок зменшення податку, а великі корпорації вимагають до цього довшого часу. Годжес виявив, що крайова продукція дійшла до рекордової суми в цьому році — $560 більйонів, і він передбачає, що вона зростатиме і в найближчому 1963 році. Але темп росту економіки є заповільний, твердить секретар торгівлі, і тому за допомогою зменшення податків треба приспішити темп росту економіки. Годжес казав, що хоч Президент в своїй промові в Ню Йорку в Економічному Клюбі не згадував дати 1-го січня, то він і надалі є за те, щоб зменшити податки з важністю від нового року. Це сказав Годжес тому, що деякі члени Конґресу заявилися проти того, щоб закон про зменшення податків діяв взад, і тому можна було здогадуватися, що уряд не обстоюватиме дати 1го січня. На думку Годжеса Конґрес повинен відокремити справу зменшення податків від законопроєкту про реформу податкової системи, бо та справа вимагатиме довшого часу. В політичних колах столиці передбачають, що в 1963-му невиборчому році буде довга й завзята боротьба за законопроєкт про зменшення прибуткових податків вже з днем 1-го січня 1963-го року. Президент обіцяв зменшити податки на пресовій конференції в середу 12-го грудня і ту обіцянку ширше обґрунтував в промові 14-го грудня в Економічному Клюбі в Ню Йорку. Проти зменшення податків виступають голова Палатної Комісії Способів і Засобів конгресмен демократ із Арконсо Вілбур Міллс і голова Сенатської Фінансової Комісії сенатор - демократ із Вірджінії Гаррі Ф. Бирд. Здається, що уряд прийме пораду конґресмена Міллса і задуману реформу податкової системи запропонує в окремому законопроєкті, бо цю справу Конґрес правдоподібно буде довго вирішувати. Уряд сподівається, що Конґрес із демократичною більшістю не буде довго нараджуватися над проєктом про зменшення податків тому, що численні економісти заявляють, що треба зменшити податки, бо цього вимагає економіка країни, яка потребує нового підйому. Президент знає про трудноші закону про зменшення податків і він розмовляв в цій справі з конґресменом Міллсом, секретарем скарбу Д. Діллоном і підсекретарем Генрі Фовлером. Президент заявив в Економічному Клюбі, що в 1964-му році не буде збільшення видатків на домашні цілі, але треба буде збільшити оборонну частину федерального бюджету. Численні економісти, навіть з-поміж демократів, гадають, що не можна зменшувати податки, коли збільшується федеральний бюджет. В Конґресі буде завзята боротьба за законопроєкт про зменшення податків без одночасного зменшення федеральних видатків.

Знов переговорюють в справі викупу 1,113 кубинських полонених

Гавана. — Сюди прибув нюйоркський адвокат Джеймс Донован разом із трьома членами кубинського комітету, щоб закінчити переговори в справі викупу 1 113 полонених, які перебувають на Кубі від невдалого висаду в дні 17-го квітня 1961-го року. Кастро жадає харчів і ліків на суму $62 000 000, і вже стільки зібрано, що можна буде заплатити за полонених бажану ціну. Кубинці, головним чином родини полонених, тішаться, бо сподіваються, що ще перед Різдвом принаймні частина в'язнів прибуде літаками на Флориду. Американський вантажний корабіль є вже навантажений ліками і харчами та чекає в одному із портів Флориди, щоб відплисти до Гавани. Американський Червоний Хрест обняв опіку над цілою акцією. Уряд ЗДА прихильно ставиться до цієї справи, хоч офіційно до неї не вмішується. Адвокат Донован вів переговори в справі виміни американського пілота літака У-2, який попав був в совєтську неволю, за засудженого у ЗДА совєтського шпигуна полковника Рудольфа Абеля. Найбільші пожертви склали американські фармацевтичні фірми, які дали ліки.

Саймінґтон заповідає, що Конґрес виступить в обороні ракет „Скайболт"

Вашингтон. — Член Сенатської Комісії Збройних Сил сенатор демократ Стюарт Саймінґтон заявив в телевізійному інтерв'ю, що Конґрес виступить в обороні продукції ракет „Скайболт", які секретар оборони Роберт МекНамара вирішив в порозумінні з президентом Кеннеді не продукувати тому, що вони задорогі, та їхня продукція не була досі успішна, бо не вдавалися випробування. Ракети „Скайболт" мали б випускати з атомовою зброєю з літаків на віддаль 1,000 миль. Сен. Саймінґтон заявив, що коли б скасувати продукцію цих ракет, то це б означало кінець бомбовиків, керованих пілотами. Конґрес виступав в обороні бомбовиків, і він зробить те саме в справі ракет „Скайболт". Ці ракети коштують ЗДА вже пів більйона долярів, і ще мали б коштувати коло двох більйонів, а успіх досі цих ракет не є певний, — так арґументують представники уряду, пляннуючи припинити їх продукцію.

В АМЕРИЦІ

● **Сенатор республіканець** Беррі Голдвотер сказав, що він не вірить в те, щоб СССР забрав всі 42 ракети з Куби. Він гадає, що Кастро казав поховати ракети в печерах, яких є досить на Кубі. Голдвотер сказав, що він боїться того, щоб Кеннеді не зробив вже якоїсь таємної умови з Хрущовим в справі Куби. Сенатор каже, що Президент повинен ясно сказати, чи він обіцяв Хрущову не робити інвазії на Кубу, чи ні.

● **Подружжя** Донелд Меєрс із Шарлотти, Північна Кароляйна, адоптувало 9 дітей-сиріт, які втратили батька й матір в автовій катастрофі. Ці діти у віці від одного до 12-ох років, прилетіли з Міннесоти на летовище в товаристві священика, який заявив, що такого „добродійного" чину ще не бачив в своєму житті". Одна присутня жінка при тому, як прибрані батьки обіймали й цілували своїх нових дітей, почала плакати зі зворушення. Родина Меєрс має своїх 4 дітей, тепер їх має 13. Було багато подруж, які хотіли адоптувати, одно, двоє або і троє дітей, але Католицька Акція не хотіла розбивати родини. Пані Меєрс сказала: „Коли ці діти прийшли на світ в одній родині, то нехай і ростуть разом".

● **Губернатор стейту** Ню Джерзі Гюз на прийнятті демократичних провідників в Принстоні заявив, що демократи повинні перемогти у виборах до стейтової леґіслятури в 1963-му році. Він заявив, що республіканці не мають такої виборчої проблеми, яка допомогла б їм виграти стейтові вибори.

СЕКРЕТАР ПРАЦІ В НЮ ЙОРКУ

Секретар праці ЗДА В. Віллард Вірц відбув у Ню Йорку цими днями зустріч і конференції з представниками газетних видавців і друкарів, страйк яких започаткований в суботу, 8-го грудня, припинив видання дев'ятьох найбільших нюйоркських щоденників, як теж з представниками корабельних кампаній і портових вантажників, страйк яких має початися в неділю 23-го грудня. Переговори Вірца були безуспішні, і він, від'їжджаючи до Вашинґтону, заявив, що нема надій на скоре полагодження страйку газетних друкарів і що цей страйк може тривати місяцями. Не добився порозуміння Вірц також в розмовах з представниками портових вантажників. На фото: Вірц (посередині) з головою Корабельної Асоціяції Ал. П. Шопіном (зліва) і президентом спілки вантажників Т. В. Ґлізоном (перший з правого боку).

Президент пропонує збільшити платні членам Конґресу і свого кабінету

Вашингтон. — Президент Кеннеді зробив різдвяний подарунок членам свого кабінету і Конґресу, але це є покищо тільки проєкт, який мусітиме ухвалити Конґрес в найближчому році. Згідно з цим законопроєктом мають збільшити платні членам Президентського кабінету і конґресменам та сенаторам до $30,000 або $35,000. Члени кабінету дістають тепер по $25,000, а конґресмени й сенатори по $22,500. В своєму проєкті Президент має збільшення платень мотивувати тим, що працівники в приватній службі дістають краще винагородження, як державні урядовці, і тому треба хоч трохи збільшити федеральні платні, щоб заохотити людей до праці в урядових агенціях. Директори великих корпорацій дістають на п'ять разів більше, як секретарі оборони, рільництва, внутрішніх справ або державний секретар. Згідно з проєктом платні урядовців у висоті $20,000 мали б збільшити на $5 000 до $25 000. Коли Конґрес ухвалить урядову пропозицію, то більше як 300 урядовців дістали б ті збільшені платні, з того коло 12-ох є їх в Білому Домі. Ще мають вирішити, чи і амбасадори та судді мали б дістати збільшені платні.

● **Пані Кеннеді** вже виїхала на Флориду до Палм Біч, де святкуватиме з родиною Різдво Христове. Вона пішла до великої крамниці зі своїми дітьми 5-річною Кароляйною і дворічним Джаном, щоб діти могли замовити собі дарунки в Санта Клоса. Кароляйна сиділа навіть на колінах Санта Клоса, а менший Джан приглядався йому здалеку. Не знати, що вони собі замовили на дарунок. Фотографи не мали дозволу виконувати знімки Президентових дітей.

Наукове Товариство ім. Шевченка вшанувало пам'ять сл. п. проф. Володимира Січинського

Ню Йорк. — Мистецтвознавча Комісія НТШ влаштувала в суботу, 15 грудня ц. р. в Українському Інституті Америки в Ню Йорку, Урочисту Наукову Конференцію для вшанування пам'яті сл. п. проф. д-ра Володимира Січинського, дійсного члена НТШ, визначного науковця, історика мистецтва, архітекта, та мистця - графіка. При виповненій залі, Конференцію відкрив голова Мистецтвознавчої Комісії проф Д. Горняткевич, вказуючи на великі заслуги проф. Січинського на полі української науки і мистецтва, зокрема в ділянці архітектури. З черги проф. Б. Загайкевич виголосив доповідь про життя і творчість Січинського, а арх.-інж. І. Жуковський про В. Січинського як архітекта та історика українського мистецтва. Проф. А. Малюца доповідав про вплив і значення Січинського для мистецького життя Західньої України, а на закінчення цієї Конференції проф. Д. Горняткевич виголосив доповідь про рукописні праці Покійника, які дотепер не були ще надруковані. До них треба зачислити дальші томи „Історії українського мистецтва", а саме українське малярство і скульптуру, а передусім „Словник українських мистців", в якому подано коло 4 тисячі гасел. Ця остання праця є незвичайно цінна для нашої історіографії. Всі ці праці проф. Січинського повинні вийти друком і обов'язком наших видавничих чинників є помогти в цьому важному ділі. По конференції відбулася виставка праць професора Січинського, влаштована зі збірок Родини Покійного та проф. Горняткевича.

Інж. Осип Бойдуник, голова УНРади, приходить до здоров'я

Інж. Осип Бойдуник

Ню Йорк. — Інж. Осип Бойдуник, голова Української Національної Ради, який перебуває тепер на відвідинах в ЗДА та який минулого місяця після серцевої атаки був в критичному стані в одному із місцевих шпиталів, покинув уже шпиталь та поступово приходить до повного здоров'я в домі свого братанича в Тінек, Н. Дж. Лікарі, під опікою яких голова УНРади перебував під час недуги, мають надію, що інж. Бойдуник вповні видужає та скоро зможе вернутися до своїх звичайних обов'язків, чого йому щиро бажають численні його приятелі і знайомі та вся велика українська громада по цей і по той бік океану.

Захід знову потвердив свої права в Берліні

Берлін. — Три західні великодержави знову пригадали Совєтському Союзові, що правно-адміністраційний стан Берліну від кінця війни не змінився та що на цій підставі вони, західні альянти, мають в ньому ті самі права, що їх мали в 1945 році. Ця західня нота з минулого понеділка 17 ц. м. була формально відповіддю на совєтську ноту з 29 листопада ц. р., в якій большевики скаржились проти „нелеґального" судового процесу, поведеного в Західньому Берліні проти т. зв. „Союз жертв нацистського переслідування". Процес проти тієї організації, як насправді закаптуреної комуністичної прибудівки, іде перед Федеральним Адміністраційним Трибуналом, що має свій осідок в Західньому Берліні. Совєти заявили, що Адміністраційний Трибунал „нелеґально" засідає в Західньому Берліні, але ЗДА, Британія і Франція у своїй спільній ноті пригадали Совєтам, що згоду на берлінський осідок Федерального Адміністраційного Трибуналу дали ще всі чотири коменданти Берліну — включно з совєтським. Тим часом до Східнього Берліну прибув новий совєтський амбасадор Пьотр Абрассімов. У своїй промові при передачі „вірчої грамоти" східньо-німецьким прислужникам Москви він закликав знову до „нормалізації відносин" в Західньому Берліні, не згадавши при цьому нічого про ті вимоги Москви, що їх вона раніше постійно повторяла, ані не ставивши ніякого терміну.

У Сенеґалі не вдалась спроба перевороту лівого прем'єра

Дакар. — У західньо-африканській муринській державі Сенеґаль прем'єр Мамаду Дія дав наказ поліції обсадити парлямент, щоб не допустити туди послів, невдоволених його лівою соціяльною політикою та виявлюванням совєтофільських симпатій. Однак 48 з-посеред 80 парляментарних послів зібрались в помешканні президента парляменту і висловили недовір'я прем'єрові. Сталось це за згодою президента Сенеґалю Леопольда Сенджора, який також протиставлявся лівим тенденціям прем'єра. Президент наказав війську обсадити державні будинки, парлямент і радіостанцію. В парляментарному будинку оточено і згодом арештовано скиненого прем'єра Мамаду Дія. Сім парляментарних послів прилучились були до невдатної спроби перевороту. Президент Сенджор плянує скликати парлямент для переведення зміни конституції з прийняттям президентської системи правління за американським зразком. Покищо президент діє там, як головний командант збройних сил і „сторож конституції". Однаково президент Сенджор як прем'єр Дія є членами тієї самої партії, Проґресивної Унії, яка має 79 на всіх 80 парляментарних місць. Президент є католиком і він одружений з француженкою, а прем'єр є магомеданином, та обидва мають своїх прихильників і противників у тій самій партії. Сенеґаль є завбільшки стейту Канзас із несповна 3 і пів мільйонами населення. Це була французька колонія, яка в 1959 р. дістала державність, спершу в злуці з французьким Суданом у Федерації Малі. У вересні 1960 р. Франція визнала окрему державність Сенеґалю.

● **Місто Харків**, колишня столиця Української ССР, нараховує тепер, за даними обласного статистичного управління один мільйон населення. За переписом з 1926 р. це місто нараховувало 417 340 осіб, в 1939 р. — 833 430 і в 1956 р. — 877 тисяч осіб.

Об'єднання Українських Письменників „Слово" відбуде велику річну нараду і зустріч письменників із публікою

Ню Йорк. — У зв'язку із виданням великого 1-го Літературного Збірника „Слово" Об'єднання Українських Письменників „Слово" влаштовує в суботу 22 грудня велику річну нараду своїх членів для обговорення цього збірника і для наміченя пляну дальшої діяльности і видань. Цього ж дня о год. 7-ій вечора відбудеться в будинку УВАН при 206 Вест 100-ій вулиці влаштовувана Об'єднанням „Слово" спільно з Українською Вільною Академією Наук пленарна Конференція на пошану померлого недавно поета і белетриста сл. п. Тодося Осьмачки, участь у якій візьмуть О. Добровольська, И. Гірняк, Ю. Лавріненко та Є. Маланюк. В неділю 23 грудня Об'єднання „Слово" влаштовує о год. 5.30 в залі Українського Інституту Америки при 2 Іст 79-ій вулиці великий прилюдний літературний вечір, в програмі якого є передбачені виступи письменників й артистів із читанням новель, есеїв, поезій, скечів, пародій та гуморесок, як теж фортепіянові музичні інтермедії у виконанні Марії Цісик. Вечером проводитиме, як коментатор, Іван Керницький (Ікер).

Українська громада відпровадила на вічний спочинок д-ра Лева Ганкевича

Ню Йорк. — Визначний український адвокат, публіцист, політик і громадський діяч д-р Лев Ганкевич відбув свою останню подорож на цій землі. У вівторок 18 ц. м. після Богослужби в українській католицькій церкві св. Юра в Ню Йорку, що її відправив о. Роман Ганкевич в співслуженні о. Кулинича й о. Менцінського, жалібний похід поїхав до Бавнд Бруку в Ню Джерзі на тамошній Український цвинтар. Над відкритою могилою молитву провів архиєпископ УПЦА, ВПреосв. Мстислав та після того виголосив промову, як давній добрий знайомий Покійника. Під час тризни у тамошній церковній залі д-р Ярослав Падох, головний секретар УНСоюзу, звернув увагу у своїй промові на ролю адвокатури в Західній Україні між двома світовими війнами. Промовляли ще д-р Степан Ріпецький і Борис Ржепецький, а архиєпископ Мстислав закрив жалібні сходини. — Попереднього дня, в понеділок 17 ц. м., в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку Панахиду відправив о. Бенедикт, ЧСВВ. Над відкритою домовиною перший промовляв президент УНР в екзилі д-р Степан Витвицький — про д-ра Лева Ганкевича, як віце-президента Української Національної Ради і репрезентанта Уряду ЗУНР у Львові в р.р. 1918-19 та як політика-громадянина. Дальше промовляли: д-р Богдан Дзерович від Т-ва українських правників, Володимир Дорошенко, як найстарший приятель Покійного, д-р Ст. Ріпецький від Об'єднання Українських соціялістів і Братства УСС, д-р Віктор Пацлавський, ред. Іван Кедрин від Спілки українських журналістів Америки, проф. Генрик Лівач-Блотніцький (по-польськи), і ред. Богдан Кравців від колишніх політичних в'язнів, що їх боронив Покійний. Співав хор „Думка" під орудою мґра Л. Крушельницького. Всі промовці на Панахиді й тризні висловлювали співчуття донці Покійного пані Ніні, її чоловікові інж. Петрові Пясецькому та двом їх синам, унукам Покійного, Олександрові й Петрові.

КЕННЕДІ І МЕКМІЛЛЕН НАРАДЖУЮТЬСЯ НА БАГАМАХ

„СКАЙБОЛТ", КОНҐО, КИТАЙСЬКО-ІНДІЙСЬКА ВІЙНА, БЕРЛІН І СПОРИ СЕРЕД КОМУНІСТІВ — ПРЕДМЕТАМИ НАРАД

Нессо, Багами. — У соняшній надморській місцевості Нессо (писане, як німецьке місто Нассав) на одному з 700 Баґамських малих островів, Ню Провіденс, за 180 миль на південний схід від Маямі, почалась в середу 19 грудня конференція між президентом Кеннеді і британським прем'єром Гаролдом Мекмілленом. Після прилету туди кожний з них обмежився тільки до коротких загальних оптимістичних завваг на тему погоди і американсько — британських взаємин. През. Кеннеді заявив, що „світ виглядає тепер краще сьогодні, аніж виглядав вчора, коли перебуваємо на цьому соняшному острові" та висловив переконання, що хоч може після тієї конференції „світ, може, не виглядатиме ліпше", проте він — Президент — буде почуватися ліпше. Прем'єр ствердив, що ЗДА й Британія були найближчими приятелями в минулому і напевне залишаться ними в майбутньому. Для Мекміллена це вже 16-та з черги зустріч з американськими президентами за його урядування: 10 разів він зустрінувся був на нарадах з през. Айзенгавером і оце шостий з черги раз з президентом Кеннеді. За газетними твердженнями центром теперішньої конференції є справа керованої ракети „Скайболт", на яку розраховувала Британія та якої Америка не хоче дальше досліджувати ні продукувати. Хоч американські керівні чинники, включно з президентом Кеннеді, в останніх своїх заявах намагались знецінити вартість тієї ракети для західньої оборони, а секретар оборони МекНамара заявив був одверто, що в ході дослідів над тією ракетою вона „розчарувала" первісні, покладані в неї надії, проте британська публічна опінія сприйняла перекреслення Америкою плянів розвитку і продукції тієї ракети, передбаченої первісно для британського летунства, як знехтування британських оборонних потреб. Мекміллен сподівається переконати през. Кеннеді, щоб ЗДА таки залишились вірними тій ракеті, без уваги на велетенські, пов'язані з цим кошти. Другою найважливішою справою на Багамській конференції є Конґо. Безпосередньо перед тією конференцією американський уряд оприлюднив своє рішення вислати негайно до Конґа військову місію під проводом ґен. Луїса Трумана, для перевірення тамошньої військової ситуації з уваги на можливість вибуху війни проти конголійської провінції Катанґи, що її президент Мойсе Чомбе вперто відмовляється від співпраці з центральним урядом Конґа. Не виключається вислання американського війська до Конґа. Таке рішення ЗДА прийняли буцім-то з уваги на активність совєтських дипломатів і військовиків, що хочуть в центральній Африці створити совєтську базу. Державний підсекретар Джордж МекДжі полетів до Брюсселю на нараду з бельгійським міністром закордонних справ Полем Генрі Спааком, а з генеральним секретарем ОН У Танто нараджувався амбасадор Стівенсон. Також заступник У Танта Ралф Банч і шеф місії ОН в Конґо Роберт Ґардінер конферували над ситуацією в Конґо в Об'єднаних Націях. Далі: комуно-китайська агресія проти Індії, проблема Берліну та проблема дальшої тактики в холодній війні з увагою на внутрішньо - комуністичні спори — будуть дальшими темами нарад керівних державних мужів двох англомовних країн.

Польща відновлює „плян Рапацького" про невтралізацію Німеччини

Женева. — На засіданні 17-членної конференції розброєння в минулий понеділок 17 ц. м. представник комуністичної Польщі Манфред Ляхс підніс знову так званий плян Рапацького, за яким однаково Совєти, як і західні великодержави забрали б назад свої війська з Німеччини, створивши в ній так звану безатомову смугу. Совєти свого часу приєднались були до того пляну та заявили, що вони ґарантували б недоторканість зневтралізованій Західній Німеччині. Проте Совєти відкинули і далі відкидають плян з'єднення Німеччини на базі вільних виборів, відмовляючи німцям право самовизначення. Американський представник Чарльз Стіл відразу відкинув пропозицію Ляхса, звернувши увагу, що коли б Совєти забрали свої війська з Німеччини на територію Польщі, чи навіть Совєтського Союзу, а ЗДА до Америки, то теперішня рівновага збройних сил в Европі була б захитана у користь Совєтського Союзу. Але — заявив він — ЗДА готові продовжувати дискусію на цю тему. Він підкреслив тільки, що він не знає, яким чином справа міжнародного розброєння мала б скористати на переведенні в життя пляну Рапацького, коли той плян, навпаки, збільшив би загрозу вибуху нової війни.

У СВІТІ

● **Недалеко Маркштайну** в Західній Німеччині, у глибині 1 800 стіп, стався в минулу п'ятницю в копальні вугілля вибух, жертвою якого впало 7 рудокопів, що згинули, і 7 дальших, що були важко поранені. Внаслідку вибуху запалився збірник газоліни одного ґенератора, що наповнило шахту густим димом. На поверхні родини рудокопів і маси народу похмуро вичікували висліду рятункової акції.

● **У Східній Німеччині** грозить нове подорожіння та раціоналізація м'яса. Східньонімецькі комуністичні власті виправдують свою погану господарку „посатицею", якої „відповідні власті" нібито не вміли своєчасно перебороти. Одні комуністичні ватажки скидають вину на других, не хотячи признати, що дійсною виною є комуністична система.

● **В Ірані** арештовано 25-річного іранця Еззата Шуріні, який недалеко Гамадану, на захід від Тегерану, напав на молоду дружину австрійського інженера, зайнятого при будові водно-електрівні, та схопив її. 23-річна Вікторія Альфреде, яка — зрештою, — сподівається вкедовзі дитини, мала настільки сили, що подряпала обличчя напасникові, счинила крик і вихопилась та втекла.

● **У Варшаві** засуджено 5-х поляків на досмертну в'язницю за банковий грабунок в серпні ц. р., внаслідку якого вони „заробили" 12.5 мільйона польських золотих, себто пів мільйона долярів.

● **Вздовж берлінського** „муру ганьби" поставлено по західньому боці муру 400 ялинок. Посадник Західнього Берліну за потисненням ґудзика засвітив на них світла. В цьому році число таких публічних ялинок на мурі ганьби менше, бо в минулому році деякі протестантські духовники запротестували, що різдвяну ялинку використовується для цілей політичної демонстрації.

● **Шведська** оперова співачка Біргіт Нільсон образилась на дирекцію кол. королівського оперного театру в Римі за те, що оперу Пуччіні „Турандот", яку мали грати на відкриття нового сезону й де вона мала співати титулову партію, без порозуміння з нею пересунено на дальший день, а на відкриття сезону призначено оперу Верді „Отелльо".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Звіт президента Кеннеді

Президент Дж. Ф. Кеннеді минулого четверга дав одногодинне радіо - телевізійне інтерв'ю в якому дещо розумово, а дещо чуттєво споглянув на кругло два минулі роки свого урядування. Це інтерв'ю мало суто політичні моменти актуального декляративного характеру, але й зворушувало також чисто людськими рефлексами. Воно стало історичним документом, що свідчить про те, як розмірно молода, високоталановита людина дозріває, „старіється", перетворюється з вторинного політика на дійсного державного мужа й лідера вільного світу.

Найціннішими у тому інтерв'ю були самокритичні завваги Президента: признання, що він не уявляв собі, коли ще був поза Білим Домом, що завдання З'єдинених Держав аж такі великі і що межі для їх виконання аж такі тісні. Президент вказував на найбільшу трудність у своїй праці, що полягає в конечності вирішувати найскладніші проблеми на основі взаємосуперечних рекомендацій дорадників. Коли Президент вибере кепську пораду — відповідальність падає на нього, а спричинець лиха, кепський дорадник, може сховатися або переставитися на інші рейки. Кеннеді навів два конкретні приклади: в кубинській кризі він вибрав правильний шлях, проголосивши бльокаду Куби і розпорядивши низькі розвідчі лети над тим островом, замість збройної інтервенції, що загрожувала б великою атомовою війною, — зате він признав, що в 1961-му році допустився помилки. Президент не пояснив ближче, у чому та помилка полягала, але можна здогадуватись, що вона була в тому, що дозволено тільки малому відділові кубинських еміґрантів висадитись на Кубі, не давши йому летунської підтримки, в надії на те, що сама поява такого десанту викличе масове повстання.

Президент вказував на законодатні успіхи свого Уряду за отих два перші роки, і ця частина його заяви є найбільш дискусійною. Зате в закордонній ділянці він дав правильну характеристику різниці між московськими та китайськими комуністами, ствердивши, що краще мати діло з Хрущовим, який очевидячки не хоче атомової війни, здаючи собі справу з її наслідків, аніж з китайськими комуністами, які проповідують війну, як шлях до перемоги комунізму, з розрахунком, що Китай із своїми 750 000 000 населення атомову війну таки переживе. Правильно теж Президент ствердив, що джерелом холодної війни є „бажання большевиків поширити свою владу і впливи". Президент радить Москві дбати радше за піднесення життьового рівня свого населення й забезпеку своєї країни, вирекшись експансивних цілей. Тоді, — сказав він, — не було б „дійсної причини, чому ЗДА й Совєтський Союз, розділені кількома тисячами миль суходолу й води, обидві багаті країни, з дуже енерґійними народами, не могли б жити в мирі".

Якщо у такому ставленні справи криється пропозиція, що ЗДА готові визнати „статус кво" у Східній та Середній Европі і в Азії й затвердити за Москвою всі грабунком і обманом здобуті території взаміну за зречення з амбіцій дальшого завоювання світу — то таке ставлення справи неправильне. Воно перечить засаді Лінкольна, згідно з якою не може існувати світ наполовину вільний і наполовину невільничий. На щастя, таке ставлення справи, як це робить Дж. Ф. Кеннеді — суто гіпотетичне й нереальне. Суть російського большевизму в тому, що він не може виректися своєї цілі — заволодіти цілим світом, бо інакше він сам себе заперечив би. Большевизм не може виректися брехні й обману, як засобу в проповіданому ним „співіснуванні", і яскравим прикладом цього були саме ракети й бомбовики „Ільюшина" на Кубі. Ясно, що за тиждень перед Різдвом Христовим личить говорити про мир. Але з уваги на характер большевизму — годі вірити в тривкий мир.

Концтабори існують далі

У зв'язку з деякою здебільша сповидною лібералізацією совєтського режиму, в опінії західнього світу почало утверджуватися, підтримуване комуністичними пропаґандистами і їхніми „проґресивними" підголосками, переконання, що ославлених совєтських концентраційних таборів уже немає.

Тим часом, як виходить із повідомлень самої ж таки совєтської преси і друкованих у ній час від часу репортажів із відвідин таких „поправно - трудових установ", концентраційні табори в СССР не тільки існують, а ще й „процвітають", особливо ж у висліді проголошених останніми роками указів про боротьбу із спекуляцією, хабарництвом, розкраданням державного та громадського майна і про боротьбу із спротивом „рецидивістів" й інших осіб органам безпеки й адміністрації „поправно - трудових установ". Про те, що концентраційних таборів після смерти Сталіна і його розвінчання не зліквідовано, можуть свідчити також одержувані з краю листи, в яких іде мова про різних відомих своїми прізвищами українців, між ними й Митрополита Йосифа Сліпого, які ще й досі, майже цілих десять років після смерти Сталіна, перебувають по совєтських концентраційних таборах.

Про те, що концентраційні табори існують в повному своєму засягу, свідчать також наради Комісії законодатних проєктів Верховного Совєту СССР, які відбулися 13-14 грудня ц. р. в московському Кремлі. Однією з двох головних точок цих нарад було обговорення проєкту нових „Основ поправно-трудового законодавства".

Подаючи звідомлення із цих нарад, московські „Ізвєстія" з 16-го грудня цього року стверджують, що „протягом багатьох років діяльність поправно - трудових установ, а також обов'язки і права засуджених реґулювалися в основному не законом, але відомчими наказами й інструкціями ... В період культу особи Сталіна брутально порушувалося основні принципи совєтської поправно - трудової і судової політики, фактично була зліквідована контроля совєтської громадськости над діяльністю поправно - трудових таборів, і був обмежуваний прокураторський нагляд над місцями позбавлення свободи". Нинішній новий проєкт мав би базуватися „на конечності дальшого підвищення ефективности карального і виховного впливу покарання, посилення ролі праці, розвитку політично - виховної роботи і підвищення ролі громадськости у виправлюванні і перевиховуванні засуджених". Згідно з цим проєктом має бути звернена особлива увага на „забезпечення соціялістичної законности в діяльності поправно-трудових установ" і на „суворе дотримування законів засудженими під час відбування ними їхнього покарання".

Обговорюваний проєкт свідчить, до під сучасну пору йде не про якесь касування „поправно - трудових установ", значить, концентраційних таборів, але про дальше посилення в них адміністраційного режиму. Що цей режим не дотримується ще й тепер за Хрущова, як колись за Сталіна, ніяких „принципів соціялістичної законности", доводить постанова пленуму Верховного Суду СССР з початку грудня ц. р. в Москві, в якій звернено увагу судів на „необхідність усунення фактів неправильного застосування Указу Президії Верховного Совєту СССР з 5 травня 1961-го року, який встановив підвищену відповідальність особливо небезпечних рецидивістів і осіб, засуджених за тяжкі злочини, за дії, що дезорганізують роботу поправно - трудових закладів". Ця постанова пленуму Верховного Суду СССР, як і вище зреферовані наради над новим проєктом „Основ поправно - трудового законодавства" стверджують не тільки факт дальшого існування концентраційних таборів в СССР, але й факт „неправильного", мовляв, застосовування в них ще й тепер жорстокого адміністраційного терору і брутальних „порушень соціялістичної законности".

Юрій Таркович

АМЕРИКАНСЬКІ КАПІТАЛОВКЛАДИ В ЕВРОПІ

Великі концерни ЗДА увесь час збільшують свої капіталовклади - інвестиції в країнах Західньої Европи, передусім в Німеччині, хоч це дошкульно відчувається на платничому балянсі ЗДА, бо ті доляри, що відпливають за кордон, европейські центральні банки можуть вимінювати за американське золото. Головною причиною такої акції американських концернів є те, що вони хочуть якнайскорше увійти в Европейський Спільний Ринок і таким чином взяти участь у зростаючій торговельній силі цього бльоку.

Коли якась американська фірма має свою фабрику, скажімо, в Західній Німеччині, то ця фірма користується всіми правами німецьких фірм щодо торгівлі в системі Европейського Ринку. Коли ж ця сама фірма хотіла б експортувати свої продукти із ЗДА в якусь із 6-ох країн Европейського Спільного Ринку, то вона наразилася б на різного роду обмеження довозу. А тому, що купівельна спроможність населення країн ЕСРинку зростає дуже швидко, зростатиме й запотребування на різні товари. Висловлюючись простіше, американські концерни хочуть забезпечити собі належне місце і зиски на европейському ринку.

Найбільше інвестують американські концерни якраз в Західній Німеччині, що вказує на їх віру в дальший економічний розвиток тієї країни і в довготривалий мир у світі, бож капіталовклади плянується не на роки, а на десятиліття. Зрозуміло, що керівні чинники цих концернів можуть помилятися, але загальновідомо, що дотепер вони звичайно добре розбиралися в політичній ситуації і до того ж мають окремі відділи, завданням яких є аналіза політичного становища.

Світового значення, одна з найбагатших у ЗДА фірма Дю Понт, що продукує хемічні вироби, поширює сітку своїх підприємств у країнах Спільного Ринку, передусім у Західній Німеччині, далеко скорше, як будьяка інша европейська фірма. Зовсім недавно цей концерн купив велике німецьке підприємство в Франфурті над Майном. Ця справа тим цікавіша, що Дю Понт серйозно почав цікавитися Европейським Спільним Ринком щойно п'ять років тому, і сьогодні має вже свої підприємства в усіх його країнах з центром у Німеччині. Цей концерн продукує тепер в Европі товарів на $125 мільйонів річно.

Також американські автомобільні фірми Дженерал Моторс, Форд, Крайслер і Америкен Моторс посилюють свої позиції в Европі. Дженерал Моторс почав недавно продукувати малу, популярну автомашину „кадет" у своїй фабриці Опель біля Франкфурту. Форд закінчив будувати нову фабрику авт в Західній Німеччині біля голляндського кордону, хоч має вже велику фабрику в Кельні. Американські продуценти сталі стараються не відставати від продуцентів авт. І так, модерна фірма Лукенс Стіл недавно вступила в спілку з німецьким „королем сталі" Круппом. Американьке хемічне підприємство Елайд Кемікл підписало договір з німецьким хемічним підприємством Калі-Хемі в Гановері для продукування американських виробів у Німеччині. Банки ЗДА також цікавляться в першу чергу Німеччиною. Зокрема бостонський банк Путнем Менаджмен Компані закупив поважну частину акцій великого німецького банку у Франкфурті.

Уряд в Бонні і німецькі концерни, яких є тепер близько 10 000, не тільки не спротивляються зростові американських капіталів у Німеччині, але, навпаки, всіляко заохочують американські концерни інвестувати їх у своїй країні. Німці розуміють, що зріст чужих капіталовкладів посилює Німеччину економічно і політично, підвищує добробут німецького населення.

В СССР продовжується шпигуноманія з вістрям проти ЗДА

Москва. — Совєтський пропаґандивний апарат знову наставлений на нагінку проти З'єдинених Держав ніби за їх шпигунську роботу на терені СССР. Совєтські газети вже не обмежуються до атакування осіб з американської амбасади, що їх відкликання зажадав уряд СССР, але й поширюють свої атаки і на членів їхніх родин. І так, московська „Правда" гостро заатакувала матір 31-річного капітана - лікаря летунства Алексіса Дейвідсона, що ніби був „шпигуном". „Його мати — пише „Правда" — Наталія Алексєєвна Беклемішева, тепер 66 років, — народилась в Москві з багатої рідні, служила в царській армії і потім у Колчака та вийшла заміж у Владивостоці за багатого американця". Вона ніби защепила у свого сина не тільки добре знання російської мови, але й „старорежимні погляди". Мати Дейвідсона ніби така фанатична звеличниця царів, що надала своїм дітям „царські" імена: Петра, Катерини і Єлисавети. Мати Дейвідсона, що живе в Атлянті, Джорджія, признала, що вона з роду росіянка та в 1921 році познайомилась у Владивостоці з визначним американським лікарем д-ром Гал Дейвідсоном, з яким разом працювала в Американському Червоному Хресті. Її чоловік помер 4 роки тому. Секретаря-архівіста з амбасади ЗДА у Москві, Ричарда Карлсона, якого большевики теж оскаржили у шпигунстві, „Правда" називає „гнилим качаном" нав'язуючи до того, що Карлсона походить з стейту Айова, знаному з плекання кукурудзи.

● **Лідер англійської Партії праці Гю Гейтскел, який може стати прем'єром Вританії після найближчих виборів, полетить 1 січня 1963 р. до Москви, прийнявши запрошення від „групи членів Верховного Совєту". Він розмовлятиме з Хрущовим про справу Берліну. В Москві перебуватиме 4 дні та після того кілька днів в Ленінграді.**

ЩАСТЯ З ЧОРНОГО ХОДУ

У своїй недавній промові Хрущов громив совєтських службовців, робітників і колгоспників, які розкрадають державне добро. Він назвав навіть цифру — 56 мільйонів нових рублів! — якою оцінено в судових справах вартість того добра, розкраденого лише за останні шість місяців. З його промови виходило б, що крадіжки, розтрати та інші порушення „фінансової дисципліни", як делікатно окреслюється це явище, набрали в СССР гомеричних розмірів. Крадуть старі й молоді, безпартійні і партійні. Менше чи більше, залежно від ранґи і посту. І судять і засуджують там бідолашного колгоспника, що виніс із колгоспної комори мішок кукурудзи, фабричного робітника, що під полою проніс через „прохідну будку" жменю тютюну чи кавалок дефіцитного столярського клею, бухгальтера, що „приписав" собі неналежну по закону суму грошей, директора підприємства, що незаконними фінансовими операціями вибудував собі дві „дачі" і придбав найновішої марки авто.

Корупція охопила совєтський державно - партійний апарат, а з нього поширилась на „широкі маси трудящих". В чому ж її причина?

Режимна пропаґанда виясняє її по-своєму: еґоїзмом, захланністю, зажерливістю, користолюбством, навіть — індивідуалізмом і власницькою пристрастю совєтських громадян, очевидно, як наслідок впливу буржуазної ідеології. Правда, совєтські громадяни в своїй переважній більшості — чесні люди і свідомі совєтські патріоти — твердять пропаґандисти. — Але є ще серед них, на жаль, паразити, дармоїди, хапуни, рвачі, розтратники і злодії, яких треба рішуче приборкувати і жорстоко карати. Це — несвідомі громадяни, яких треба також перевиховувати в поправно-трудових таборах хрущовського, обновленого типу.

У совєтській пропаґанді завжди все просто: є тільки червоне і чорне, добре і погане, наше й не наше. А тому, що в природі, в суспільному житті зокрема, такого гострого поділу немає — совєтська пропаґанда мусить завжди натягати все на свій копил.

Московські „Ізвєстія" (з 25 листопада) напевно не мали на думці згаданої вище промови Хрущова, коли опублікували ось такий лист до редакції молодої совєтської жінки:

„ . . . Три роки тому, коли нам було по двадцять років, ми закінчили технікум і побрались. Знайшли кімнатку, і все прийшлося починати буквально з голки. Студентське життя не принесло нам нічого, крім дипломів техніків-будівників. Нашої платні не вистачало. І от Микола почав шукати випадкової праці. Удень працював як майстер на будові, а вечорами й неділями за приватними договорами вкривав дахи бляхою. Ми жили самі — дитину вирішили мати аж тоді, коли придбаємо всі потрібні речі. За півроку нам дали кімнату від виробництва. Я попросила у своєї мами грошей набір, і ми купили дешевих меблів. Але цього було замало — треба було господарського посуду і ще багато дечого. Скажіть, хіба людина зичить собі зла? Адже кожний прагне до добробуту, до щастя . . ."

Далі авторка цього довгого листа пише, що по двох роках такого поневіряння вирішили вони мати дитину. Микола став працювати ще тяжче. Поза „нормальною" працею він креслив проєкти, укладав для різних установ кошториси, але все це давало так мало, що вони жили в постійному страху за долю майбутньої дитини.

„. . . . І от, — пише ця молода жінка, — несподіваний арешт. Миколу забрали, бо, виявляється, він добував гроші нечесним способом. Я тепер сама, вагітна, нікого біля мене немає, бо мама померла, ніхто не може мені допомогти..."

Закінчує свого листа ця жінка такими словами:

„Може Микола випадково спіткнувся і за це мусить сидіти в тюрмі. Так чому ж, скажіть, чому немає таких позазаконних законів, які брали б під увагу не тільки злочин, але й життя людей? Чому не думають над тим, як будуть жити люди? Адже це жорстоко несправедливо. Чи може ця жорстокість і є справедливістю? Не хочу називати свого прізвища. Ліда".

Що ж відповіла на цього трагічного листа редакція московських „Ізвєстій"?

Вона пише Ліді про — сенс життя. Мовляв, не в грошах щастя. Вона моралізує на тему марноти матеріяльних благ — отих „вельмишановних шаф і холодильників", бо полюбити їх — це значить „втратити основу життя, освяченого цілеспрямованим хвилюванням". І лицемірно пригадує Ліді користолюбство, еґоїзм, власницьку пристрасть. Неначе той ґоґолівський Іван Іванович, який любив поговорити з жебраками, але нічого їм ніколи не давав і розмову закінчував доброзичливими словами: „Ну, іди собі з Богом!" — совєтські моралісти рекомендують Ліді іти і працювати во славу комунізму. Наслідувати „мільйони совєтських людей, які самовіддано працюють для загального добра".

Комуністичний режим не приніс і не принесе щастя опанованим ним народам. Ні матеріяльного, ні духового. Микола із своєю молодою жінкою пробував пролізти в своє власне маленьке щастя з чорного ходу, нелеґально. За це його суворо покарано. У комуністичному муравлиську для муравлів - роботів існують гострі закони, і немає там „позазаконних законів".

В. С-ко

СОЛОНІ БРИЗКИ

Солоні бризки падають на
губи,
Остуджують напечене лице.
А вітер дме у невидимі труби,
Додолу хилить кволе деревце.

Пустельний берег,
тільки я — і море,
Над нами — синій
простір без кінця.
Біжать по хвилях
золоті сонця,
А хвилі ті встають,
неначе гори.

Змахни руками-крилами
й лети
У далечінь до сяйної мети —
Вона ж ген там,
на синім видноколі,
Облиш сустність,
дріб'язкову мідь —
Дано нам сонця
золотом горіть
У голубому щастя ореолі!

ЄВМЕН ДОЛОМАН

ГОЛОС ЧИТАЧА

В справі „передчасних некрологів"

Не пам'ятаю, щоб колибудь дотепер приходилось мені читати щось подібне в нашій пресі щодо форми і змісту, як писання п. Романовського в „Свободі" з 7-го грудня в рубриці „Голос читача" п. з. „Про передчасні некрологи".

Дивно, як можна мати до людини, яка була вісім років нашим віце - президентом і в той час не виявила найменшого знаку ворожости до наших визвольних змагань, так багато ненависти! Як можна приписувати людині, яка через брак 200 000 голосів не стала американським президентом, так багато неправди і говорити про речі, яких Ніксон ніколи не зробив. Хіба за те, що за його урядування людей, які говорили, що „Україна є стейтом Росії", усувано від політичних впливів.

До речі, „Свобода" друкується у вільній країні і її обов'язком є вірно інформувати своїх читачів. І вона це робить. Правдиве насвітлення політичних подій не закриє нам дверей до Білого Дому, а як тепер ті двері виглядають для нашої справи, сказав про це представник Державного Департаменту на восьмому конґресі УККА.

П. Романовський рекомендує „гнучку політику". Хитромудро, Наша поневолена батьківщина, як і теперішня прибрана батьківщина, вимагають від нас ясної політики: добиватися знищення комунізму і звільнення поневоленої частини світу, передусім України. Нині комунізм загрожує Америці, і той, хто прагне до повалення комунізму, є нашим приятелем. Кожний знає, що Ніксон — віддавна непримиренний ворог комунізму, і я не знаю, чому представлення правди про Ніксона мало б викликати „не дуже прихильне ставлення до нас збоку урядових кол", коли власне нині наш уряд воює проти комунізму.

Тиждень Поневолених Націй ухвалено тоді, коли Ніксон був головою Сенату і тим самим не міг „вибачатись". Винен Ніксон, що Америка запросила Хрущова до ЗДА, винен, що „дали на його честь 12 стрілів"? Цього року стріляли 21 раз Беллі, приятелеві Кастра і ворогові ЗДА.

Каліфорнія не стоїть на сірому місці під оглядом діяльности комуністів і злочинного світу, і Ніксон дуже виразно в своїх передвиборчих промовах підкреслював, що, в разі його вибору, він виповість нещадну бортьбу проти тих елементів. Мужність Ніксона причинилась до його поразки, а ті, проти кого він виступив, ніколи не були й не будуть нашими приятелями. Ніксон мав за собою Каліфорнію, коли став конґресменом, мав її як сенатор, мав її голоси як кандидат на президента, має також і тепер багато прихильників. Це вже — справа совісти того, хто таку людину обкидає болотом.

„Ніксон запеклий ворог медичної опіки, ворог поступу і лібералізації, оборонець великого капіталу", що назвав Кеннеді „президентом шумовиння" — твердить п. Романовський. Медична опіка була відкинена в цьому році, і Ніксон тоді там не був. Ворог якої лібералізації? На яких підставах спирає автор свої твердження? Ніксон має багато приятелів, і чи п. Романовський думає таким писанням здобути їх для нашої справи? Обидві партії мають у себе великих капіталістів, але Ніксон не належить до них ні з народження, ані з доробку. А вже, направду, цинізмом є писати про „нефортунну подорож Ніксона до Південної Америки". Та ж плювали і камінням кидали в Ніксона, нашого віце - президента, комуністи і їхні поплентачі, бо знали, що він їх ворог. Цей факт повинен нас обурювати, і не бити ним того, кого комуністи б'ють.

П. Романовський не був ощадним щодо поучення для „Свободи", картає її за „Передчасні некрологи", що, мовляв, зробили українській справі велику шкоду. Цікаво знати, яку шкоду?

„Свобода" держить добру політичну лінію, а що вона сидить ближче Державного Департаменту, то напевно знає більше, як п. Романовський, що там діється.

І. Білоус

Д.тройт, Миш.

Всеволод Голубничий

ІСТОТНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ З НЕДАВНЬОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

(1)

ВІД РЕДАКЦІЇ: Деякі концепції та висновки, виведені у книжці проф. Г. Костюка, що їх розглядає і поділяє автор рецензії д-р В. Голубничий, гостро контроверсійні і з ними не можна погодитись. Зокрема це стосується характеру та причин українського спротиву політиці Сталіна під час колективізації і плянів московського диктатора у відношенні до України.

Мова тут ітиме про книжку Григорія Костюка: „Сталінське панування на Україні — Студія десятиріччя масового терору (1929 - 1939 рр.)", що вийшла англійською мовою у трьох виданнях — Ф. Преґера в ЗДА; Стівенса в Англії та в Інституті для вивчення СССР в Німеччині*). Пишемо про цю книжку через два роки після її появи тому, що важливість книжки стає остаточно ясною тільки з бігом часу, в ретроспективі, а не в перший день її публікації. Один поет, пригадується, сказав, що видати томик віршів у наш механічний час рівнозначне з тим, що кинути троянду у прірву й чекати на її луну. А в даному випадку маємо діло не з поетичною трояндою, а з важким згустком всенародного горя і крови, і кинутий він був не просто в прірву, а поміж людей — сторонніх, холодних чужинців, що вивчають СССР і Україну приблизно з таким же почуттям, з яким годинникар розбирає і складає годинника.

Праця Гр. Костюка, поза всяким сумнівом, є найважливішим із досі виданих творів з історії України сталінського періоду. Тому „луна" від такої книжки повинна була прийти. Досі про неї з'явилось 11 рецензій і 4 замітки, з того — 7 рецензій англійською мовою в американських та британських наукових журналах, 2 рецензії в українських журналах та по одній — в польській і російській газетах. І напевно це ще не кінець. Ще не було відгуків у совєтській пресі, але вони прийдуть. А найважливіший, найдовший відгук залишиться в майбутніх студіях і публікаціях про сталінську добу в історії України, бо, як визнав навіть і відверто - вороже до України настроєний рецензент Костюкової книжки в літературному додатку до лондонського „Таймсу" (17 лютого 1961), "anyone who wishes to discover what happened in the Ukraine in the 1930s will not be able to dispense with Mr. Kostiuk's book"

У своїй книжці Григорій Костюк досліджував питання, чому й як протягом 1930-их років Сталін стероризував Україну, виморив голодом селян, потопив у крові інтеліґенцію, розторощив „українізацію" й розпочав систематичну русифікацію. Відповідь на ці питання здобув Костюк з офіційних партійних та урядових документів, з ретельної аналізи тогочасної совєтської преси та спогадів своїх власних і деяких інших українців, що перебувають на еміґрації. Причини й мету Сталінського терору на Україні Г. Костюк пояснює тим, що московському диктаторові в той час ішло про тотальне підкорення України своїй централістичній владі та плянам насильно прискореної індустріялізації. Сталінові залежало на якнайінтенсивнішому використанні господарських багатств України та праці українського народу для побудови в СССР „соціялізму". Україна ж поставила цим Сталіновим плянам сильний опір і, щоб зламати його, він і запровадив кривавий терор, вирішив її, як націю, знищити, зрусифікувати. При цьому Костюк документально стверджує що спротив України політиці Сталіна не був у своїй природі таким, як його зображає ще й досі забріхана московська пропаґанда. В засаді це не був спротив „реакції" проти „революції", „капіталізму" проти „соціялізму", бо ж очолювали той спротив не якісь там контрреволюціонери, поміщики чи капіталісти, а стовідсоткові, справжні комуністи й большевики, керівники КП(б)У й УССР. Не був то в масі своїй і опір якихось „куркулів" чи „підкуркульників" проти „соціялістичного сільського господарства", а був цілком природній, масовий опір всього селянства проти політики прямого грабунку, вимітання всього їстівного „під мітьолку" та проти раптової зміни цілого тисячолітнього способу життя селянства. Що свій грабунок селян і терор супроти всього національно - українського Москва проголосила в ім'я соціялізму, ніяк не було виною українського народу, а те, що бувши виставленим на голодову смерть, масові розстріли й заслання, він поставив опір і проклинав тих, хто з нього знущався, як і те, в ім'я чого з нього знущалися, це було, чейже, цілком природньою реакцією, яку проявив би й кожен інший народ, якби він опинився на місці українського. В історії, кінець-кінцем, залишаються факти й діла, а не ідеї й цілі, в ім'я яких ті діла роблено.

В який диявольський спосіб Сталін стероризував Україну, про це Григорій Костюк розповів у своїй книзі детально і послідовно. Перед читачем розгортається, мов кадр за кадром, увесь перебіг головних подій між 1928 і 1939 рр.: криза в сільському господарстві внаслідок насильної колективізації; неможливість виконання страшенно високих плянів хлібозаготівель, які були потрібні Сталінові для експорту, щоб виконати першу п'ятирічку; злочинна місія Молотова й Кагановича на Україну влітку 1932-го року і їхній наказ вивершити хлібоздачі хоч би й ціною голоду; спротив української партійної й урядової верхівки цьому наказові, і рішення Сталіна послати на Україну Постишева, щоб викорчував „буржуазний націоналізм" серед українських большевиків; знищення Постишевим скрипниківців, припинення „українізації", масовий терор проти української інтеліґенції й доведення голоду свідомо до кінця. Далі коротка передишка 1935-го року, а потім нова хвиля масового терору, „єжовщина", вигадані в НКВД „українські підпільні організації" з фантастичними назвами й ще фантастичнішими обвинуваченнями проти їх нібито „членів"; поголовне винищення чільної української інтеліґенції, а за одним махом і тих, як сам Постишев, хто переводив попередню хвилю терору, і т. д. Мало не на кожній сторінці Григорій Костюк наводить довжелезні списки розстріляних і засланих людей, видатних українських культурних діячів, письменників, учених, техніків, військових, списки розгромлених і закритих українських установ, організацій, видавництв, театрів, бібліотек тощо. Після перечитання цих фактів хіба безнадійний недоумок або ж безличний цинік зможе продовжувати твердити вслід за Москвою, що все те знищення було потрібним для комунізму, а не для свідомого народовбивства, продуманого знищення України, як нації.

*) *Stalinist Rule in Ukraine: A Study of the Decade of Mass Terror* (1929-1939). By Hryhory Kostiuk. New York (Frederick A. Praeger), London (Atlantic Books, Stevens & Sons), Munich (Institute for the Study of the USSR), 1960. Pp. xiv + 162.

ПРОТОКОЛ

XXV. ЮВІЛЕЙНОЇ КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

що відбулася в готелі „Ню Йоркер" в Ню Йорку — в тижні від 21-го до 26-го травня 1962 р.

(6)

REPORT OF SUPREME ADVISOR ANDREW JULA

It is with the greatest esteem that I present to the assembled delegates for the 25th convention of the Ukrainian National Association, a report of my activities since our convention which was held in Cleveland, Ohio. I wish to say that they were very good years, as our organization has grown in membership and assests, of which we, as members of the Ukrainian National Association, can be very proud.

I was very fortunate to represent our organization at the forty-seventh and forty-ninth annual meeting of the Pensylvania Fraternal Congress. They were held in the month of November, at the Hotel Roosevelt, Pittsburgh, Pennsylvania. In the Fraternal Congress there are 75 affiliated societies, which indicates that many people are insured in fraternal organizations. This verifies that the Ukrainian National Association will grow with the comming years.

In our area we have held regional U.N.A. rallies during June and August, 1959 and in November, 1960. These rallies were well attended and a representative from the Home Office was present. The highlight of these rallies was the question and answer session, the answers being supplied by our late Supreme President D. Halychyn and Dr. J. Padoch. I also represented our organization, in company with our Executive Board, at the past two annual Ukrainian Youth League of North America conventions, one being held in Rochster, New York in 1959 and another in Scranton in 1961.

In the company of our late President D. Halychyn, I helped to dedicate another U.N.A. home and club in Western Pennsylvania. This ceremony took place during December 1959 in Derry, Pa. This now gives our area five U.N.A. homes and clubs. Here all members of the U.N.A. are always welcome to come, meet friends and enjoy themselves socially. In December, 1960 a summit conference of the U.N.A. was held in Cleveland, Ohio. It was very informative and helpful.

In 1961, a sports program was organized in the Pennsylvania-Ohio district. The first Bowling Tournament was held in Youngstown in 1961 and the next will take place in Ambridge, May 5, 1962 with Branch 161 as the host. This, I believe, will be the fore-runner of a sports program on a national scale. Sports is playing a very active role in promoting the U.N.A. It is doing extremely well at our resort, the Soyuzivka, and also in other parts of the country. On January 27th, I attended the Tenth Anniversary of the Rochester Ukrainian-American Sports Club. They have won wide recognition with their championship Soccer teams. I know that most of the players, if not all, are members of the Ukrainian National Association.

Branch 276 of Ambridge celebrated their 50th jubilee in November, 1960 and I was in attendance with the jubilarians to celebrate this great occasion. I am pleased to report that Ford City has, and still is, the most active branch in obtaining new members. With other branches of the Pittsburgh area, it has been instrumental in keeping the U.N.A. in the top position as the largest Ukrainian Fraternal organization in the United States and Canada.

As chairman of our local Committee for the Taras Shevchenko Memorial Monument, I am pleased to announce that my committee and I collected $1,232.00 towards the goal of this worthy project. With the help of the director of our local Ukrainian-American Radio Hour in Pittsburgh, I arranged to have all members of the Executive Board speak on the air whenever they were in the immediate vicinity.

I extend to all the delegate assembled here a very enjoyable week. May they continue doing the wonderful work in their communities and the large cities for the good of the Ukrainian people and the Ukrainian National Association. I wish to extend my thanks to the delegates of the 24th convention for electing me to the Board of Advisors. I believe that the delegates gathered here for the 25th convention will also put into office people who will serve and keep the Ukrainian National Association the most active and richest Ukrainian fraternal organization in the United States and Canada.

Промовляючи по англійськи, головний радний Андрій Джула додав до свойого друкованого звіту, що його заінтересування концентрувалися над розвитком спортової діяльности в районі його перебування. Недавно в Аликвиппі відбувся районовий турнір гри круглями з великим успіхом, а черговий заплановано влаштувати в Кліввленді, Огайо.

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ РАДНОЇ ОЛЕНИ ШТОГРИН

Минули чотири роки, і ми знову збираємось на 25-ту Конвенцію, щоб перевірити наші досягнення і дати звіт з пророблеhistної нами праці для Батька - Союзу.

Моя діяльність для УНС проходила, так би сказати, в трьох напрямках: організаційнім, суспільно - громадськім і секретарки 397 Відділу.

Як головна радна я була приявна на всіх трьох річних зборах, брала жваву участь у всіх дискусіях, була промотором ухвали про підвишку нагороди секретарям, що пізніше коментувала Головна Канцелярія, як рівнож виконувала окремі доручення Екзекутиви в справі репрезентації і полагоджування союзових справ.

Протягом чотирьох років, що минули від останньої Конвенції, у нас відбулось сім окружних зборів, над підготовою яких я працювала, в яких брала участь, даючи свої завваги відносно різних організаційних справ. Я старалась наладнати співпрацю між секретарями при організуванні нових членів, що в нас до певної міри осягнено. Попри згадані вище збори ми провели ряд сходин і нарад. Кожного місяця при збиранні вкладок я зустрічалась з секретарями і обговорювали наші відділові проблеми. З приємністю можу сказати, що я завжди мала повну кооперацію з місцевими секретарями і відділовими урядовцями. Я входила в склад Комітету підготови Союзового Дня, яка вимагала багато праці. Вправді цей День, з огляду на дощ, не вдалось перевести в таких розмірах, як ми його плянували, але він не був втраченим, бо ми з пок. Д. Галичиним, д-ром Галаном і мгром Скочилясом таки поїхали до Честеру, де з участю союзовців і позамісцевих гостей відбулось гарне союзове зібрання.

Далі наведу мою участь у секретарськім курсі на Союзівці. Я поїхала на цей курс з двох причин: щоб послухати доповідей досвідчених організаторів і щоб приглянутись, чи такі курси потрібні і оправдують їх кошти. У вислідi скажу, що секретарі чи взагалі союзовці, які дійсно хочуть придбати членів для УНСоюзу, на таких курсах можуть багато скористати. Організування членів тепер багато складніше, як було колись, і тому треба до цієї справи бути підготованим. Подібний скорочений секретарський курс відбувся минулого року у Філядельфії. Доповідачами були: д-р Падох, мгр Скочиляс і п. Сохан. Також брали участь ми, місцеві урядовці. Користали з нього місцеві секретарі з Трентону, Честеру і Віллінгтону.

Хочу також згадати про свою участь у похороні сл. п. гол. предсідника Д. Галичина в Ню Йорку і у підготові поминок на сороковий день його смерти у Філядельфії.

До своєї репрезентації я зараховую: щорічну участь в делегації до посадника міста в справі проголошення дня 22 січня — Днем Незалежности України, участь у з'їзді ЗУАДК, як делегатки 397 Відділу; такий же обов'язок я сповняла на конгресі УКК в 1959 р., де ввійшла в склад Ширшої Ради Директорів. З доручення Екзекутиви я репрезентувала УНС на бенкеті для вшанування 25-ліття священства о. Івана Савчука, де я склала привіт від УНС. Була також на ювілеї 194-го Відділу в Ню Йорку.

На запрошення 156-го Відділу в Честері була я на святі, яким цей Відділ вшанував своїх засновників. Тому, що з трьох запрошених промовців я тільки одна явилась, Комітет Свята був мені за це дуже вдячним. Свято було гарно підготоване, а знаменне було тим, що заступлені на ньому були чотири генерації союзовців. Я виголосила промову про заслуги і значення УНС для української спільноти в Америці.

Щодо громадської праці, то я постійно брала в ній участь і продовжую її далі в ім'я УНС, щоб держати зв'язки з громадянством і мати нагоду пропагувати союзову ідею. Кілька років я є головою Контрольної Комісії філії УКК, беру участь у всіх засіданнях і належу до групи збирачів, яка кожнорічно переводить збірку національного датку. Думаю, що до речі буде згадати, що Філядельфія минулого року вийшла на перше місце щодо збірки.

Я також належу до комітету, який переводить збірку на будову пам'ятника Т. Шевченкові. Збірка принесла вже дол. 17.000 і ми продовжуємо її далі.

Немало праці присвячую я Відділові 397, який зорганізувала в 1944 р., і який веду дотепер. Я не тільки стараюсь полагоджувати всі відділові справи з висиланням вкладок включно, точно і на час, але й виконую багато праці в ділянці суспільної опіки. Коли члени звертаються до мене, я служу їм порадами чи інтервенціями у різних властей, якщо заходить потреба. Стараюсь по можливості не допускати до суспенди, пильнуючи, щоб члени не залягали задовго з вкладками. Навіть вдалось мені привернути понад десяток членів, які були суспендовані по рокові або й два, переїхали з інших міст і Відділів. Певно, що легше було їх записати наново і дістати нагороду, як турбуватись частинним стяганням вкладок. Однак я уважала, що, давши людям нагоду відзискати своє членство в УНС без грошової втрати, я здобуваю членів для УНС, які будуть вдячні і цінитимуть свою організацію.

У ювілейній кампанії я брала активну участь, а мій Відділ перевищив призначену квоту і був одним з тих кількох, які своєю надвишкою вирівняли недостачі інших Відділів, так, що кампанія ця пройшла на терені Філядельфії з успіхом. Не зважаючи на природні втрати, мій Відділ постійно зростає, за статистичними даними вийшов на друге місце щодо зросту у Філядельфії, і моїм бажанням є поставити його на перше місце.

Оцим закінчую мій звіт і бажаю цьогорічній Конвенції якнайбільшого успіху.

Головна радна Олена Штогрин сказала у свойому доповнюючому звіті, що постійно працює для УНСоюзу, як тільки має змогу, як також підкреслила вона, що все, що вона робить, робила це із почуття громадського обов'язку й рада докладати й свою цеглинку для Української Справи.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО ВОЛОДИМИРА ДІДИКА

На терені Дітройту, де я виконував обов'язки головного радного протягом минулих чотирьох років, я брав участь і репрезентував УНСоюз на важніших імпрезах, які влаштовували центральні та льокальні організації. При кожній такій нагоді ширив добре ім'я УНСоюзу.

В звітовій каденції я брав участь в трьох річних засіданнях Головного Уряду, на яких складав свої звіти як зі союзової, так і з громадської діяльности, тому в цім звіті не буду подавати того, про що вже звітував, а коли подаю дещо, то коротко.

В Дітройтській окрузі я брав активну участь в організуванні двох нових Відділів, 174-го в Дітройті і 303-го в Флінті, Миш. При цьому уважаю за обов'язок скласти щиру подяку нашому організаторові магістрові І. Скочилясові, що допоміг мені в створенні цих Відділів нашої Округи, яка обіймає тепер уже 18 Відділів.

В звітовім часі відбув я 39 союзових зборів, враховуючи тут збори окружні та поодиноких Відділів. Брав участь у відзначенні трьох відділових ювілеїв у своїй окрузі в 1959 р. Окружний Комітет вшанував 65-літній Ювілей УНСоюзу величавим концертом, при чому приготування до цього ювілею лежало на моїй відповідальності, як голови Окружного Комітету.

На всіх окружних зборах, які ми відбували, першою точкою була справа Відділів нашої Округи. Управа Округи завжди брала активну участь в загальногромадських імпрезах, влаштовуваних на терені Дітройту.

У справі фінансових збірок, проголошуваних Екзекутивою УНСоюзу або українськими центральними установами, я завжди апелював до наших відділових урядовців, щоб брали активну участь в цих акціях. В 1959 р. переводили ми збірку на Семінар св. Василія в Стемфорді, Конн., у 1961 р. наші Відділи і члени склали поважну суму на будову пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні.

В минулих чотирьох роках виконував я припоручення Головної Екзекутиви — провіряв реальності членів, які зголошувалися по морґеджі до УНСоюзу, точно інформуючи про висліди перевірок Головну Екзекутиву. Таких перевірок виконав 21, на суму дол. 190,500.

Наша цьогорічна Конвенція є ювілейною Конвенцією. Так склалося, що на цей час припадає також 25-ліття мого урядування в УНСоюзі. З цієї нагоди складаю сердечну подяку делеґатам, які мали до мене довір'я та віддавали за мене свої голоси.

Також складаю щиру подяку відділовим урядовцям нашої Округи, які, зі мною співпрацюючи, давали мені змогу бути їхнім репрезентантом не тільки в УНСоюзі, але й в багатьох інших установах нашої громади.

Головний радний Володимир Дідик доповнив свій друкований звіт ось такими словами:

Світла Президіє, Шановні Делеґатки і Делеґати.

В доповнення до мого звіту додаю ще те, що скликав я в цім році два рази Окружні збори з ново вибраними делеґатами на цю Конвенцію.

На тих зборах обговорювано такі Союзові справи:

Передконвенційна кампанія за новими членами.

Дім старців на Союзівці.

Підвишка дивіденди.

Приєднування до Союзу тут роджену молодь.

Родинно-групові грамоти в Союзі.

Про видавництво Свобода, Юкрейніян Вікли, та діточу Веселку, котра повинна виходити в двох мовах.

Про згадані справи наші делеґати будуть забирати голоси, коли на це прийде час.

На закінчення мого додаткового звіту, заявляю Вам шановні делеґатки і делеґати, що я більше не буду кандидувати до уряду, проурядувавши 25 літ як головний радний. Я мав надзвичайно велику приємність працювати для УНСоюзу. Впродовж мого урядування я приєднав сотки членів, та полагоджував десятки Союзових справ.

Від праці для УНСоюзу і надалі не відмовляюся.

При цій нагоді складаю щиру подяку делеґатам всіх попередніх конвенцій, що мали до мене довір'я і віддавали свої голоси на мене.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО МИКОЛИ ДАВИСКИБИ

Під час минулої конвенції, яка відбулася в 1958 році в Кліввленді, Огайо, мені припала велика честь бути обраним на головного радного УНСоюзу.

У своєму звіті я хочу коротко подати до відома шановним делеґатам про проведену мною протягом чотирьох років працю. Обравши мене на головного радного УНСоюзу, делеґати поклали на мене обов'язок продовжувати працю для цієї нашої великої організації. Я цю працю виконував по змозі моїх сил, і про те скільки часу та труду вклав для збільшення членства УНСоюзу, знають і наш провід і члени Українського Народного Союзу.

Впродовж чотирьох років каденції я завжди тримав тісні зв'язки з відділовими урядовцями моєї округи, в якій я мав честь бути головою. При кожній зустрічі я заохочував урядовців до праці для добра їхніх Відділів і всього УНСоюзу. На всі звернення і запити окремих членів відповідав негайно, даючи їм потрібні інформації й поради.

В усій своїй праці я тримався засади: у виконанні своїх обов'язків треба бути прикладним союзовцем і громадянином. В союзовій кампанії за збільшення членства УНСоюзу до 100,000 я брав активну участь і закликав до цієї справи Відділи Бостону й околиці.

Поза працею для УНСоюзу, я брав участь в інших народних організаціях, бо головний урядовець УНСоюзу, як представник великої організації, мусить завжди бути в обсягу широкої громадської праці.

В лютому 1958 р., в порозумінні з головним касиром п. Романом Слободяном, я полагодив справу члена 122-го Відділу, який утратив ногу. В травні 1958 р. я промовляв на організаційних зборах Відділів стейтів Массачусетс і Р. Айленд. Зборами проводив головний радний п. Іван Кокольський. 29-го червня 1958 р. я промовляв на зборах Відділу 238, склав там вичерпний звіт з річного засідання Головного Уряду і закликав до пожертв на пресовий фонд „Свободи", „Веселки" та „Юкрейнієн Вікли". Також просив членів, щоб піддержували нашу гуманітарну організацію ЗУАДК і УКК, на що члени зараз відгукнулися. 14-го грудня бостонська громада при участі численних гостей посвячувала новозбудований православний Божий храм. На цьому святі репрезентував УНСоюз тодi місто - предсідник п. Йосип Лисогір. Цю нагоду використав я для скликання наради союзовців, на якій попросив п. Й. Лисогора зреферувати великі досягнення УНСоюзу для загальної української справи. У зборах брав участь головний радний Іван Кокольський. 5-го червня 1959 р. я був приявний на піврічних зборах Т-ва ім Євгена Коновальця, 238 Відд. УНСоюзу, де виголосив доповідь про поточні справи та відповідав на питання. Негайно по річних нарадах Головного Уряду, в порозумінні з головною радною А. Чопик, скликано Відділи УНСоюзу в Бостоні на нараду в справі 65-літнього ювілею УНСоюзу. У вислідi рішено відсвяткувати цей ювілей в днях 11-12 жовтня. Це свято відбулося величаво. На святі був приявний головний секретар УНСоюзу д-р Я. Падох, який 11 жовтня виголосив промову і передав привіт від Головної Екзекутиви.

12-го жовтня по всіх наших церквах відправлено панахиду за померлих членів УНСоюзу та Богослужбу в намірені живих членів. Після полудня в залі української православної громади відбувся святочний концерт, в якому взяли участь союзові члени Нової Англії та ширше українське громадянство. В мистецькій програмі виступили мішаний хор Української Православної Церкви, курсантки Союзівки та молодь Пласту. Промову українською мовою виголосив гол. секретар д-р Я. Падох, англійською — головні радні Іван Кокольський та А. Чопик.

З нагоди цього свята я скликав нараду Відділів 238, 307, 374, 122 і 224 та Відд. 178 з Менчестеру, Ню Гемпшір. Про організаційний рух говорив д-р Я. Падох. По ширшій дискусії обрано Окружну Управу, в якій я мав честь бути вибраним головою. 17-го січня 1960 р., на припоручення гол. предсідника сл. п. Д. Галичина, я взяв участь в річних нарадах Відділу 122 в Тавнтон, Масс., де виголосив доповідь, допоміг вибрати нових членів уряду з молоді а на кінець закликав членів і нову Управу підсилити свій Відділ новими членами. 14-го лютого 1960 р. я брав участь в річних нарадах Відділу 238, на яких передав привіт від Гол. Екзекутиви УНСоюзу, виголосив промову і допоміг вибрати нову Управу. 22-го лютого відбулись ширші наради Окружної Управи Відділів 238, 307, 374, 224, 122 і 178. В нарадах брали живу участь всі приявні члени. По дискусії рішено відбути союзове свято і запросити головного союзового організатора для приєднання нових членів. 29-го травня, на запрошення гол. радного Івана Кокольського і в порозумінні з гол. предсідником сл. п. Д. Галичиним, я взяв участь у відзначенні 50-літнього ювілею Відділу ч. 206 у Вунсакет, Ровд Айленд. На святі виголосив промову і побажав членам Відділу кращих успіхів в союзовій праці. На святі був присутний гол. предс. Д. Галичин. Святом проводив гол. радний І. Кокольський.

В днях 14-17 липня 1960 р., на припоручення гол. предс. сл. п. Д. Галичина, я мав честь репрезентувати УНСоюз на конвенції Української Православної Ліги. На бенкеті в Статлер Готелі я виголосив коротку промову, передав привіт від Головної Екзекутиви УНСоюзу і пригадав приявним, що тільки завдяки УНСоюзові нині наша молодь творить свої ліги, придержується традицій своїх батьків і через англомовні союзові видання ширить серед американців правду про Україну. 12-го серпня 1960 р., на припоручення гол. касира п. Р. Слободяна, я полагодив справу померлого члена 238-го Відділу, який перед смертю не змінив своїх спадкоємців. 20-го листопада 1961 р. в залі Української Православної Громади відбулись загальні збори Управи Округи Відділів УНСоюзу, на яких був приявний і виголосив промову п. Йосип Лисогір, тоді містопредсідник УНСоюзу. У своїй промові він згадав, що завдяки УНСоюзові американці пізнають Україну, її історичні здобутки, довідуються про визвольну боротьбу, яка ведеться на Україні. На кінець він закликав усіх приявних масово вступати в члени УНСоюзу і вписувати до нього своїх дітей. Опісля прелеґент висвітлив фільм, що його накрутив, будучи в Україні. Присутні ставили багато запитів, на які п. Й. Лисогір давав вичерпні пояснення. 11-го грудня 1950 р. відбулися річні збори Відділу 238. Запрошений до слова, я пригадав Управі Відділу нашого Генія Тараса Шевченка, Патрона нашого Союзу. До нової Управи вибрано на пост фінансової секретарки молоду, тут роджену, пані Анну Ремік, яка своїм організаційним хистом вибилась на перше місце поміж жінками - організаторками УНСоюзу. 17-го січня 1961 р. я мав честь бути членом делеґації, яка відвідала губернатора нашого стейту, Джана Волт, що й проголосив Український День з нагоди 43 річниці незалежности України.

22 січня 1961 наша делеґація відвідала посадника Бостону, Джана Колінен, який підписав проклямацію з нагоди 43-их роковин незалежности України і наказав вивісити на ратуші синьо - жовтий прапор.

21 травня 1961 р., на прохання члена 206 Відділу з Вунсакету, Ровд Айленд, і в порозумінні з головним радним УНСоюзу п. І. Кокольським, ми полагодили справу влаштування цього члена в домі старців на Союзівці. 16 червня 1961 р. був я запрошений на піврічні збори Т-ва ім. Є. Коновальця, Відд. 238. На зборах поінформував про перебіг річних нарад Головного Уряду, що відбувалися на Союзівці. 30-го липня 1961 р. на запрошення гол. радної А. Чопик я виступив на фестині Відділів УНСоюзу в Джемейка Плейн, Масс. На святі був приявний гол. радний п. І. Кокольський.

10-го серпня 1961 р. я одержав від гол. секретаря д-ра Я. Падоха нову форму аплікації для нових членів. Він просив, щоб я дав свої завваги, що я негайно зробив. 12-го листопада 1961 р. брав я активну участь в Листопадовім Святі. 19-го листопада я був приявний на величавому святі СУМА і посвяченні новонабутої сумівської домівки. На бенкеті виголосив коротку промову, передав привіт від Екзекутиви і пригадав, як багато УНСоюз допоміг нашим молодечим організаціям, зокрема Спілці Української Молоді, відступаючи сторінку в „Свободі" для її публікації.

За ввесь час моєї праці як головного радного УНСоюзу, старався я держати якнайтісніший контакт з Головною Екзекутивою, виконуючи свої завдання точно і совісно, як теж постійно висловлював свої спостереження та подавав поради в справах нашої організації. Відділовим урядовцям та поодиноким членам УНСоюзу також радо служив інформаціями та порадами.

Збоку членів Головної Екзекутиви та гол. редактора „Свободи" я завжди зустрічав повне довір'я та щире відношення. Як головний радний УНСоюзу, я мав честь брати активну участь у трьох річних засіданнях Головного Уряду.

Головний радний Микола Давискиба до свойого друкованого вже звіту додав, що бути головним урядником УНСоюзу це не тільки велика честь, але й великий обов'язок. До нього, як головного радного, зверталися і далі звертаються наші люди за різного рода порадами та допомогою. Навіть люди, які давно виїхали з його району діяльности, наприклад до Ютаг чи до Нью Мексико і надалі пишуть до нього в різних справах. Деякі з тих листів передав він до Комісії Просьб і Скарг.

Останнім з черги головний радний здавав звідомлення Ярослав Гук.

Mr. Chairman, members of the Supreme Assembly, fellow delegates and honored guests,

This is indeed a great pleasure and honor for me to stand here before you as a supreme advisor. First of all I wish to thank you for this honor that you made possible at the last Convention.

For the past 4 years I have strived to uphold this position to the best of my ability.

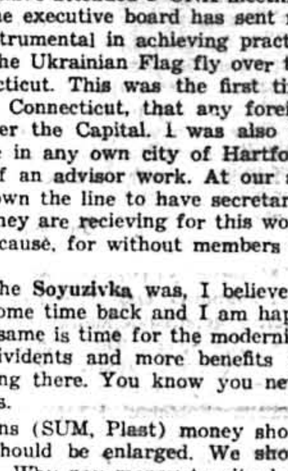
During my term in office I have attended 5 UNA meetings at attending meetings where the executive board has sent me

Being in politics I was instrumental in achieving practically the impossible by having the Ukrainian Flag fly over the Capital of the State of Connecticut. This was the first time in the history of the State of Connecticut, that any foreign Nationality flag was flown over the Capital. I was also instrumental in having this done in any own city of Hartford. This I believe is also a part of an advisor work. At our annual meetings I have fought down the line to have secretaries compensated more than what they are recieving for this work. Money must be found for this cause, for without members we have no Soyuz.

Secretarial Courses at the Soyuzivka was, I believe, a suggestion that I made quite some time back and I am happy to see me now have them. The same is time for the modernization of new policies, bigger dividents and more benefits for the old. After all we are getting there. You know you never change just the next party does.

Taken gifts to organizations (SUM, Plast) money should be made aviable. Soyuzivka should be enlarged. We should not stop short of 500 capacity. Why pay money to city hotel and spend our money there when we could easily do it all at Soyuzivka — save money for the UNA and have a better convention.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО ЯРОСЛАВА ГУКА

Моя праця в минулих чотирьох роках, за який приходиться мені звітувати, не обмежувалася тільки до виконування чисто союзових обов'язків члена Головного Уряду. Кожний бо добрий українець і союзовець повинен працювати для Батька-Союзу і Українського Народу.

Від останньої конвенції 1958 року в Кліввленді, на якій я був обраний на головного радного УНСоюзу, я старався відповідно до моїх сил і спроможностей впливати на активізацію союзового життя та причинитися до дальшого росту УНСоюзу.

За чотири роки я виконував ряд відповідальних громадських обов'язків у Гартфорді на пості голови Українського Спортового Товариства, голови Української Демократичної Організації, голови Українського Горожанського Клюбу, члена управи Комітету Української Школи, заступника голови УККА в Гартфорді, касира 272-го Відділу УНСоюзу в Гартфорді, а цього року був обраний на заступника голови УККА в стейті Коннектикат.

За чотири роки я взяв участь в п'ятьох зборах представників Відділів УНСоюзу стейту Коннектикат, тобто у зборах Окружного Комітету Відділів УНСоюзу.

Брав я теж участь три рази в річних нарадах Головного Уряду УНСоюзу. На тих нарадах я старався поліпшити наші грамоти УНСоюзу та впливати на невпинний розвиток і модернізацію УНСоюзу.

Як головний радний, я з доручення Екзекутиви брав участь також у місцевих і позамісцевих союзових зборах. Дбаючи про добро нашого народу, я вірю, що завданням головного радного є працювати в УНСоюзі, як і брати найактивнішу участь в житті нашої української громади та поширювати правду про Україну і її нарід та його культуру.

Можу сміло ствердити, що за ввесь час моєї праці у всіх громадських і політичних установах та на кожному кроці моїх щоденних зайнять і зустрічей, я докладав усіх старань, щоб словом і ділом пропагувати Український Народний Союз, дбати про його ріст і розвиток, з яким тісно зв'язані питання добробуту, сили і будучности нашої спільноти.

Предсідник Іван Іванчук подякував усім головним радним за їхні короткі додаткові звідомлення та ствердив, що звіти всіх виборних членів Головного Уряду вичерпано. До звіту попросив головного редактора „Свободи", д-ра Антона Драгана.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА „СВОБОДИ" АНТОНА ДРАГАНА

Давньогрецький математик-філософ Архімед, винайшовши підойму, сказав: „Дайте мені підставу, на якій я міг би стати, і я порушу землю!" Відповідна підстава потрібна для всього, що існує, живе і розвивається на землі. Без підстави ніщо не вдержиться, і чим сильніші підвалини, тим тривкіша, міцніша й певніша будівля.

Це стосується і до нашої організації. Коли б ми, з нагоди цієї нашої ювілейної, бо 25-ої з черги, Конвенції завдали собі труду і уважливіше розглянули та проаналізували Український Народний Союз із перспективи його вже 68-літнього існування, ми неодмінно прийшли б до висновку і переконання, що він свій незрівняний у нашій спільноті ріст і розвиток, всю свою силу і велич, як і своє передове місце в системі нашого суспільного життя і свою провідну ролю в ньому завдячує в головній мірі тим тривким і непорушним ідейно-моральним основам, що їх поклали під його будову його основоположники-піонери.

Ці ідейно-моральні, як і організаційні основи поклала під будову Українського Народного Союзу вже майже 70 років тому „Свобода", і вона ці основи зберігає, розбудовує і закріплює, ставши офіційним органом та ідейним виразником і інтерпретатором нашої організації. Звітування за цю ділянку перед Конвенцією є великою честю. Роблю це зі свідомістю, що звітую за працю і досягнення багатьох творчих умів і трудящих рук, бо завдання і відповідальність, про які мова, перевищують сили й спроможності однієї людини.

У пошану тим, що відійшли

Це вже восьме з черги формальне редакційне справоздання цього звітодавця і друге перед найвищою інстанцією УНСоюзу, що нею є його Конвенція. І так, як редакційний звіт перед попередньою, 24-ою Конвенцією приходилося починати згадкою про ту велику втрату, якої зазнала „Свобода", УНСоюз та вся українська спільнота зі смертю сл. п. д-ра Луки Мишуги в лютому 1955-го року, так і цей звіт хочеться попередити згадкою про чергову велику втрату, що її зазнали ми в теперішньому звітовому часі внаслідок передчасної, трагічної смерти довголітнього головного секретаря, а від 1950-го року головного предсідника УНСоюзу та управителя „Свободи" сл. п. Дмитра Галичина. В „Свободі" записано багато його добрих діл і творчих думок. Цим він заслужив собі вічну пам'ять у нашій організації.

Смерть покійного Дмитра Галичина була в звітовому часі найбільшою, але не одинокою втратою для „Свободи". В тому ж бо часі відійшов у вічність і ряд інших її видатних співробітників, між якими згадаю сл. п. д-ра Любомира Ортинського, довголітнього кореспондента „Свободи" з Европи, а в останніх роках її представника в Об'єднаних Націях. Усі вони своїм вкладом в розвиток „Свободи" та репрезентованої нею вільної української думки заслужили, щоб пам'ять про них зберегти назавжди.

На твердій основі

У вступі до цього звіту згадано коротко про те, що УНСоюз завдячує свій безупинний розвиток, свою силу і велич тим морально-ідейним основам, що під його будову поклала „Свобода". Які ж ці основи? Першу з них подибуємо в своєрідній „Декляраціі Незалежности" Американської України, що нею була стаття о. Григорія Грушки, основоположника „Свободи" і УНСоюзу, надрукована вже в четвертому числі майбутнього органу УНСоюзу з 1-го листопада 1893-го року. В цій статті під заголовком „Нам треба народної організації" м. і. сказано: „Для нас, тут розсіяних українців, треба такої народної організації, такого всенародного об'єднання, до якого кожний українець, звідки він не походив би, міг би належати". Це й було основою Українського Народного Союзу, створеного чотири місяці пізніше, 22-го лютого 1894-го року. Знову ж дальша мета такої організації, крім тих шляхетних завдань і цілей, що визначені в її статуті, з'ясована виразно і недвозначно в редакційній статті „До діла, браття", надрукованій у „Свободі" з 17-го жовтня 1900-го року. В ній сказано: „Ми повинні змагати до поліпшення долі нашого народу, але жадні півзасоби тут не допоможуть: єдиним виходом з цього положення є з'єдинення всіх українців в одну самостійну державу з порядками наскрізь демократичними".

Ці основні засади і цілі нашої організації поширено і уточнено при різних інших нагодах, їх апробували попередні Конвенції і вони полягають у таких трьох головних принципах:

Перше — ідеалізм; віддана і самовідречна праця для здійснення тих високих ідеалів, що впродовж історії просвічували і нині просвічують українському, американському та всім волелюбним народам світу, — ідеалів, які так промовисто висловлені батьками цієї країни в їх безсмертній Декляраціі Незалежности. Це принцип, що всі люди створені рівними і що вони наділені їх Творцем певними невід'ємними правами, між якими є право на життя, волю та змагання до щастя.

Друге — це народоправність, висловлена в клясичній засаді Лінкольна про „владу народу, через нарід і для народу".

Третє — це християнська мораль і етика, ці основні засади, що визначили курс і дали назву нашій вже майже двотисячорічній цивілізації.

РЕДАКТОРИ „СВОБОДИ"

Вячеслав Давиденко

Іван Кедрин-Рудницький

Богдан Кравців

Д-р Лука Луців

Іван Керницький

Володимир Сохан

Це й є в загальному ті головні принципи, що становлять підставу, зміст та ціль нашої організації і що ними повинна керуватись „Свобода", офіціяльний її орган. Попередня, 24-та конвенція схвалила орему резолюцію, рекомендуючи „Свободі" виразно і недвозначно „зберігати, розвивати і закріплювати" ці ідейні основи, як також „продовжувати, розвивати й скріплювати розбудову своїх видань".

Нехай це Велике Зібрання оцінить, чи „Свобода" і її видання совісно та відповідно до своїх найкращих сил і спроможностей виконувала ці обов'язки. Завданням звітодавця є подати бодай найголовніші факти і докази.

На службі народу

Мавши такі напрямні і традиції, „Свобода" і її видання ніколи і в жадних обставинах не потребують вагатися, не потребують блукати, як сліпий Оріон, до сонця, із зав'язаними очима. Ми знаємо, кому і як маємо служити, до якої мети і якими шляхами змагати. Ми маємо служити нашому народові, частиною якого є наша організація. Маємо служити йому вірно і чесно, без страху перед будь-ким і без ласки для будь-кого. Чи виконували ми це завдання? Наведімо тільки деякі приклади.

Коли в 1959-му році приїхав на відвідини до Америки кат України Нікіта Хрущов, загальна тенденція була, щоб прийняти його тут, нехай і холодно, але „чемно", бо, мовляв, він є гостем нашого президента. Сам президент до цього закликав. Відомо, як „Свобода" його прийняла, випустивши окреме англомовне число, в подвійному об'ємі, з реєстром найголовніших злочинів цього народовбивця. Видання мало найширший відгомін в американській опінії, і цей відгомін не вщухає й досі.

Інший приклад — нісенітні твердження відносно України в листах і публікаціях Державного Департаменту у Вашингтоні. І на них „Свобода" зареагувала з найбільшою рішучістю, давши поштовх до широкої протестаційної акції.

Це тільки приклади, бо практично кожне число „Свободи" чи англомовного „Українського Тижневика" завжди розв'язувало якусь проблему, піддержувало добру справу чи боролося з неправдою й несправедливістю.

Це саме стосується і до наших внутрішніх справ, до українського життя. Участь „Свободи" і її видань в таких акціях, як Шевченківський і Мазепинський 1961 і 1959-ий роки, будова пам'ятника Шевченкові у Вінніпегу та підготова до будови такого ж пам'ятника у Вашингтоні, може послужити прикладом тієї провідної і рішальної ролі, що її виконувала „Свобода" із своїми публікаціями в нашому житті також у звітовому часі. Не потребую додавати, що така праця вимагала не тільки додаткового труду, але й додаткових фондів, від яких у нас не переливається.

Коли ми при темі служби „Свободи" народові, то до речі буде також згадати ще одну справу з тієї ділянки, що мала в „Свободі" у звітовому часі дещо більшу увагу, ніж у попередніх періодах. Маю на думці наше церковне життя. Відомо бо, що вминулому були такі періоди, коли „Свобода" з різних причин виявляла деяку здержливість у цьому відношенні. Тут не час і не місце аналізувати й оцінювати ці причини. Натомість уважаємо за відповідне ствердити, що найкращі інтереси нашого народу, включно з нашою організацією, вимагають, щоб усе це стало замкненою книгою минулого і щоб настала нова доба праці і співпраці наших громадських установ з нашими Церквами, бо це є одною з найбільших ґарантій нашого майбутнього. В тому напрямку „Свобода" й працювала.

Головний обов'язок

При всіх акціях, кампаніях і „хрестоносних походах", що їх проходиться „Свободі" вести, її головним обов'язком таки залишається справа вірної, точної і швидкої інформації. Наймудріший нарід той, що найліпше поінформований — твердив колись батько американської преси, Бенджамин Франклін. Подати читачам вістку про кожну важливішу для них подію, заглянути в причини подій та допомагати читачеві їх краще зрозуміти і передбачувати також їхні наслідки — це найбільший виклик для преси в теперішній добі, і її в цьому ніщо не заступить — ствердженo однодушно на недавніх нарадах газетних видавців у Ню Йорку. Очевидно, що „Свобода" своїми обмеженими засобами і в своїх обмежених можливостях не може у виконуванні цієї своєї головної функції рівнятися з великими американськими щоденниками. Але в межах наших можливостей ми не відстаємо і в звітовому часі мали багато випадків, коли „Свобода" таким розумінням і виконуванням своєї інформаційної служби побила багато рекордів, ставши одним з головних джерел вісток також для всієї вільної української преси. Впарі з писаною інформацією йде ілюстраційна, про яку „Свобода" не менше дбає.

Як завжди, так і в звітовому часі, „Свобода" із своїми виданнями віддавала окрему увагу всьому, що діється в Україні і що зв'язане з Україною, зокрема з її змаганнями до волі та незалежности. Заанґажовано до співпраці окремих знавців підсовєтських відносин — крім тих, що їх маємо в нашому редакційному складі, придбано ряд нових джерельних матеріялів та запренумеровано ряд совєтських періодичних публікацій, зокрема з України, щоб могти всебічно слідкувати і оцінювати події. За інформаціями в справах України та за опінією відносно поодиноких подій нерідко звертаються до „Свободи" редакції американських щоденників.

При цій нагоді згадаю ще про акцію „Свободи, що має радше „відплатний" характер. Як відомо, большевицька агентура, зокрема відомий Берлінський комітет, засипає наших людей в Америці та інших країнах своїми пропаґандивними „Вістями" і „Голосами", зокрема після того, як відносно цих посилок скасовано в Америці поштові обмеження. „Свобода", при допомозі своїх читачів, вела акцію, щоб ці обмеження привернути, або щонайменше вимагати, щоб на кожній такій посилці була виставлена перестoрога, що це комуністична отрута. Рівночасно поведено відповідну відплатну акцію, і тепер сотні примірників „Свободи" висилається на публічні адреси в підсовєтській Україні. Очевидно, ми не маємо ґарантії, що „Свобода" туди доходить, що вона попадає також в інші, не тільки в довірені „режимні руки". Але з різних відкликів і натяків у совєтській пресі можна здогадуватись, що „Свобода" туди таки доходить і час від часу попадає і в менше довірені руки.

Поширений штаб співробітників

Одною з перших передумов доброго виконування свого призначення і своєї служби є для кожної газети відповідний штаб співробітників. У самій редакції щоденника в звітовому часі не було змін. У ній працювали, крім звітодавця, такі досвідчені, з великим знанням і журналістичним стажем редактори, як Вячеслав Давиденко, Іван Кедрин-Рудницький, Богдан Кравців і д-р Лука Луців та фейлетоніст Іван Керницький, хоч цей останній не працює в приміщенні редакції. До редакційного складу зарахували ми в звітовому часі також п. Володимира Сохана, службовця Головної Канцелярії УНСоюзу, що відає в „Свободі" спортовою ділянкою, віддаючи цій справі багато часу, знання і справжнього ентузіязму.

Натомість значно поширено в звітовому часі штаб співробітників-дописувачів, що у великій мірі збільшило можливості інформаційної служби, як і багатство та різноманітність думок і всебічність опінії. Між новими нашими співробітниками, здобутими в звітовому часі, згадати б таких наших висококваліфікованих знавців своїх ділянок та робітників пера, як проф. д-р Богдан Галайчук (Південна Америка), Т. Данилів (Крета), В. Леник (Німеччина), Олег Лисяк, М. А. Осадчук (Зах. Берлін), Ів. Овечко (Каліфорнія), д-р М. Прокоп (Об'єднані Нації), М. Скала-Старицький (мистецтво), д-р М. Чировський (економіка) та ряд інших. Разом з ними гуртується при редакції „Свободи" вже понад п'ять десятків постійних її співробітників-дописувачів з усіх частин світу, з усіх ділянок знання і суспільного життя. Думаємо, що „Свобода" зібрала найбільший гурт і найбільш кваліфікованих співробітників не тільки в її власній історії, але й в історії української преси взагалі. Кожна ділянка — внутрішня і закордонна політика, економіка, культура і наука, історія і право, література і мистецтво, військо і оборона, виховання і молодь, кожна інша ділянка суспільного життя — представлена в „Свободі" відповідним знавцем та кваліфікованим інтерпретатором. Це стосується, зокрема, до відносин у нашій окупованій батьківщині — Україні. Додаймо до цих постійних співробітників ще майже три сотні принагідних дописувачів, головно з наших громад, і тоді матимемо справді імпозантний образ штабу редакційних співробітників, що репрезентують не тільки всі клітини нашого суспільного життя і знання, але і всі наші політичні напрямки — за винятком, очевидно, комуністів, — кожне з наших віровизнань та кожну верству нашої суспільности. Їхня співпраця в „Свободі" і зі „Свободою" це одне з найбільших наших досягнень, що ним оправдано можна пишатись. Жаль тільки, що „Свобода" в своїх дуже обмежених бюджетових границях може лише в малій мірі винагороджувати співпрацю та прислуги своїх співробітників-дописувачів. Для інформації згадаю, що, хоч штаб наших співробітників постійно збільшується, видатки на гонорари для них ми змушені постійно зменшувати. За звітові чотири роки ці гонорари (для співробітників щоденника і англомовного тижневика, але без „Веселки") становили: в 1958 році — $5,357, в році 1959 — $5,383, в році 1960 — $4,750 і в році 1961 — $4,785. Для прикладу згадаю, що ці видатки в 1954-му році виносили $6,525. В такій ситуації всі наші співробітники-дописувачі заслуговують на тим більше признання і вдячність, як збоку Редакції, так і збоку читачів та нашої організації.

Наші проблеми і труднощі

Само собою зрозуміле, що в такому великому видавничому підприємстві, як „Свобода" з її виданнями, є безліч усіляких труднощів і проблем, що з ними треба постійно змагатися та давати собі раду. Великою проблемою у нас є факт, що ми не маємо спеціялізованої преси, яка окремо обслуговувала б поодинокі ділянки нашого життя і розвитку. Тим то „Свобода" і її англомовний тижневик мусять віддавати відповідну увагу та місце усім ділянкам нашого життя, дбаючи, щоб при цьому не затратити балянсу. Дальшою нашою проблемою є те, що велика частина надсиланого матеріялу має реклямовий або майже реклямовий характер. Пишуть перед імпрезою, пишуть по імпрезі, такого матеріялу не можна оформити так, як цього вимагають пресові звичаї і практика, але не можна його й відкидати, бо від цього у великій мірі залежить розвиток наших громад і їх життя, але їх використовування також і не підвищує рівня наших видань.

Проте, найбільшою з наших редакційних проблем є постійна недостача місця і хронічні залеглості, зокрема у всіляких сезонах, що з них складається ввесь Божий рік. У цій хвилині, як пишеться цей звіт, в редакції лежить добра сотня залеглих дописів. Ми не маємо на це ніякої кардинальної розв'язки, крім одної: збільшити об'єм газети. Ми не можемо робити в дописах радикальних скорочень, бо тоді вони втратять свою вартість для громад і перестануть грати ролю промотора в громадському житті. Ми вже пробували друкувати короткі, синтетичні повідомлення про події, які описувано в дописах, а самі дописи вміщувати по черзі відповідно до місця. Але й це не розв'язує проблеми, бо ж годі друкувати, наприклад, дописи про листопадові імпрези тоді, коли відбуваються шевченківські. У цій ситуації радимо собі тим, що друкуємо час від часу додаткові сторінки, але це зв'язане також з додатковими витратами на папір і робітника, на що „Свобода" не може собі дозволяти постійно. Ми докладаємо максимальних зусиль, щоб виходити з цієї колізії, але це є половинчаті засоби, бо саму проблему могли б розв'язати тільки збільшенням об'єму газети, на що потрібно додаткових фондів.

До трудних наших проблем треба зарахувати також справу кореспонденції-листування з читачами й дописувачами. Немає, здається, в нашій суспільності справи, в якій до нас хтось не звертався б, прохаючи чи домагаючись відповіді і вияснень. Політика, закони, господарство, права і обов'язки, контакт із знайомими, жалі на сусіда або й на власну жінку — все можна вичитати в листах до редакції. В нормальних обставинах кожний лист має бути відповідно полагоджений, а його автор повинен дістати відповідь. Ми це у великій частині й робимо, часто коштом відпочинку поодиноких редакторів та додаткових годин праці. Але такий стан не може тривати на довшу мету, не можна ж бо навіть в наших умовинах вимагати від редактора, щоб він писав статті, виправляв надіслані матеріяли, читав коректу, ходив на імпрези, виконував безліч всіляких редакційних та громадських обов'язків і при цьому писав десятки листів. Тому то налагодження відповідного редакційного секретаріяту є одною з тих справ, що ще очікують на своє полагодження для нормального функціонування нашого видавництва.

THE UKRAINIAN WEEKLY

It is generally acknowledged throughout the world that youth as a segment of society represents a problem to the elders, that is, to the parents and guardians of that society, at least, so the parents and guardians think. Such was the case with **The Ukrainian Weekly**, our English language publication, which is devoted primarily to the problems of our younger, English-speaking generation. It has been our „problem child," particularly during the period between the last and this conventions. But, first of all, let us examine some of the facts pertaining to the matter.

There is no doubt that **The Ukrainian Weekly** constitutes one of the most important aspects of UNA's work. The importance of this English publication of UNA lies not only in its role as a medium of communication for the English-speaking members of the UNA, but also in its role as an integral part of UNA's over-all mission—to disseminate truth about Ukraine among our American friends. Our predecessors were well aware of this necessity when they originated the publication of **The Ukrainian Weekly** in 1933.

During the past thirty years **The Ukrainian Weekly** has played a decisive part in the growth and development of our Association, in the formulation of the Ukrainian American community and in the advancement of the Ukrainian cause to the international forum. In particular, the work of **The Ukrainian Weekly** in familiarizing our younger English-speaking generation with Ukrainian history culture and traditions cannot be emphasized enough. The achievements of **The Ukrainian Weekly** and its contribution to our growth are truly great and the credit for most of it must be given to Mr. Stephen Shumeyko, the first editor of **The Ukrainian Weekly** and one of the truly outstanding and most merited leaders from the ranks of the younger generation during the past two decades.

It was unfortunate that shortly after the previous convention, in 1959 to be exact, Mr. Shumeyko was unable to continue his duties as the editor of **The Ukrainian Weekly** and left the staff remaining, however, as one of its contributors. The causes and circumstances of his resignation were included in the Editor's report at the annual meeting of the Supreme Assambly of the UNA in May of 1959.

The departure of Mr. Shumeyko from his work created a new problem or rather precipitated the urgency to solve the already existing problem of editorship of **The Ukrainian Weekly**.

It is our hope that the readers of **The Weekly** remained unaware of these problems and did not feel its consequences. **The Ukrainian Weekly** not only continued to come out regularly, without interruptions, but there were marked improvements in its content as the paper progressed in fulfilling its designated aims and objectives. In its ideological orientation **The Weekly** was a true reflection of **Svoboda** and it can be stated that there were no difficulties in this respect. Credit for this must be given to Mr. Walter Dushnyck who has assumed the duties of the acting editor of **The Ukrainian Weekly** since the time of Mr. Shumeyko's departure and who has remained in this position up to this time showing in his exemplary work a great deal of ability, devotion and cooperation.

However, the long-range problem of editorship of **The Ukrainian Weekly** has yet to be solved. The editor of **The Ukrainian Weekly** should come from a generation to which the paper is devoted; furthermore, Mr. Dushnyck, who is also editor of the English language publications of the Ukrainian Congress Committee of America, **The Ukrainian Quarterly** and **The Ukrainian Bulletin**, can devote only part of his time to the editing of **The Weekly**. In addition to that, **The Ukrainian Weekly** now stands at the crossroads of its development facing the perspective of new horizons, to paraphraze a modern political slogan, that is, — new needs and new responsibilities emanating from the changes in our society. Keeping in mind the fact that our American-born generation has been strongly enlarged by the English speaking, or rather bi-lingual, generation from the ranks of the newly arrived immigrants as well as the fact that the major part of our youth attend colleges and universities, there is a logical necessity for re-adjustment of our English language publication to satisfy the needs of those young men and women who are to become our successors and future leaders of our community. Since none of our organizations can be said to have an over-abundance of funds for publications it would be economically wise to adjust all of our English language publications in such a manner as to avoid unnecessary repetition. Some of the functions, previously fulfilled by **The Ukrainian Weekly** alone, have been and continue to be successfully assumed by the English language publications of the Ukrainian Congress Committee of America.

These and many other problems can be successfully solved once the editorship of **The Ukrainian Weekly** has been appropriately stabilized.

We have done a great deal in our attempts to remedy the situation. During that time a number of persons have been employed as members of the editorial staff of **The Ukrainian Weekly**: Miss Helen Pyrozak, who married and had to leave; Mr. Walter Prybyla who also left because of other interests after completing his trial period; Mr. Rostyslav I. Chomiak

Walter Dushnyck

Zenon Snyiyk

who received a scholarship for further studies in journalism. All of them had the necessary education, good will, enthusiasm and willingness to devote their time and talents to the pursuits of a journalistic career on our editorial staff, but **Svoboda** cannot always compete with the opportunities offered by the American or Canadian institutions. Finally, Mr. Zenon Snylyk has been engaged to work on the editorial staff of **The Ukrainian Weekly** and he is now nearing the completion of his trial period. He has excellent command of both languages, has completed his higher education at American universities and possesses many outstanding qualities, including good will and energy as well as initiative and interest in the problems of our youth of which he himself is a member. Like his predecessors, Mr. Snylyk is working under the guidance and general supervision of Mr. Dushnyck and, of course, the Editor-in-chief.

I wish to express hope and assurance, without precluding in any manner the problem of editorship of **The Weekly**, that we shall do everything in our power to resolve the matter positively and in the best interest of our organization and of the entire community and to initiate a new phase in the development of this important publication.

Дитячий місячник „Веселка"

проф. Володимир Барагура

проф. Роман Завадович

Дитячий місячник „Веселка", видання якого започаткувало рішення 23-ої Конвенції УНСоюзу в 1954-му році у Вашингтоні, належить до наймолодшого видавничого доробку нашої організації, але його багатобічний вклад у службу нашій спільноті і нашому народові, зокрема в ту найважливішу ділянку, що нею є виховання доросту, може заслуженою гордістю сповнювати серця союзовців. Із скромних початків додатку до щоденника, за неповне десятиріччя свого існування „Веселка" виросла в окремий, багато і по-мистецьки ілюстрований журнал, що не має собі рівного ані в нашому минулому, ані в сучасному. Не зважаючи на багато всіляких труднощів, „Веселка" йде невпинно вперед, невпинно росте і розвивається. Вона збагачується новими читачами, новими співробітниками, поширює свою тематику. Діється це у першу чергу завдяки наполегливій та відданій праці редакції „Веселки", яка від самого початку виходу журналу працює в тому самому складі: проф. Володимир Барагура, проф. Роман Завадович та ред. Богдан Гошовський. Мовну редакцію виконує мовний редактор „Свободи" п. Вячеслав Давиденко. Р. Завадович і Б. Гошовський живуть поза Ню Йорком і головну працю при редагуванні журналу та його оформлюванні виконує проф. Барагура, з яким ми є в постійному контакті та порозумінні. Він також і подав матеріяли до цього звіту.

Від вересня 1954 року, тобто від початку існування „Веселки" до травня ц. р. вийшло 93 випуски журналу. Кожне число має 16 сторінок, а це дає разом 1488 сторінок великого формату (8½" x 11"). За той час співпрацювало в журналі коло 500 авторів та 120 ілюстраторів. Разом вміщено в „В" понад 1800 ілюстрацій, та около 150 фот. В змістах річників, яких певна кількість появляється в гарній полотняній оправі, вміщено понад три тисячі окремих наголовків віршів, оповідань, казок, п'єсок, розповідей, статтейок, не враховуючи дрібніших матеріялів в формі загадок, розваг, дописів з дитячого життя, рецензій на дитячі видання, листування з читачами і т. п. Журнал приєднав собі співробітників з-поміж найкращих письменницьких сил та з-поміж найкращих образотворчих мистців на еміґрації. Реєстр співробітників показує не лише прізвища наших сеньйорів-письменників, але й багато нових сил так письменницьких, як і образотворчих мистців.

Вже від першого числа „Веселка" здобула собі прихильну оцінку малих читачів, їх батьків, виховників, учителів, церковних кіл, і ця прихильна оцінка й постава проявляється у постійному зрості кількости передплатників - читачів, у численних листах дітей і громадян до редакції, які висловлюють критичні, але завжди прихильні й позитивні думки про журнал, у статтях у пресі, у послуговуванні матеріялами з „В" при нагоді різних імпрез, радіоавдицій, користуванням матеріялами з „В" в школах і на курсах, Пласті і СУМ-і, використовуванням у шкільних читанках і підручниках. Багато прихильних рецензій і статтей про „В" вийшло з-під пера наших визначних публіцистів і виховників та були поміщені в численних пресових органах.

„Веселка" стала відомою по всіх країнах поселення нашої еміґрації, де знайшла собі приятелів, читачів і співробітників. Вона дійшла і до країн за залізною заслоною — Польщі, Чехословаччини, Юґославії. „Веселка" до деякої міри відіграє й політичну ролю — її поява заставила „Барвінок" надрукувати листа - фальсифікат, мовляв, цей совєтський дитячий журнал має своїх читачів і в ЗДА та створити для противаги „В" новий журнал для дітей найменшого віку „Малятко".

Поруч редаґування „В" редакція проявляла активність і в інших ділянках. У „Бібліотеці „Веселки" появилися кілька книжкових видань, а саме: „Козацька дитина" В. Бандурака, „Кобзарева гостина" Р. Завадовича, „Богута Багатир" ч. І, Р. Завадовича-П. Холодного, „Віршована Абетка" М. Щербака з ілюстраціями Е. Козака, що здобула собі велику популярність. Готується до друку друга частина „Богути Багатиря", „Казка про трьох ведмедиків" І. Наріжної, в пляні є деякі інші книжкові видання. Задумане видання „Образкової історії України" з ілюстраціями й текстом натрапило на деякі труднощі реалізації, але з пляну видавничого не випало.

Подібним до „Веселки" виданням не може похвалитись жадна з інших етнічних груп в Америці. Створенням і виданням „Веселки" УНСоюз записує одну із найсвітліших сторінок у книзі своєї служби нашій громаді і нашому народові. Це видання ми можемо тільки продовжувати і тільки розбудовувати та розвивати. Але ми не можемо цього робити на дотеперішній базі. Кошт видавання „Веселки" виносять кругло 15.000 долярів річно, з чого передплати покривають тільки дещо більше, як одну третю частину. Стільки ж приблизно збирається щорічно добровільними пожертвами на фонд „Веселки" а майже одну третю частину становить видавничий дефіцит, що його досі покривається виключно з фонду „Свободи". Отже, досі „Свобода" не тільки віддає на видання „Веселки" всі збірки на пресфонд, потрібний їй самій, але ще й докладає з того, що „твердо" призначене на її власні видатки і розвиток. Відповідне слово і рішення Конвенції в цій справі може поліпшити таку ситуацію та запевнити „Веселці" її дальший розвиток.

„Трибуна УНСоюзу"

Не зважаючи на всі труднощі, зокрема фінансового порядку, в звітовому часі розвивалися та зробили поважний крок вперед не тільки наші основні видання: український щоденник, англомовний тижневик і дитячий місячник, але й інші, менші та додаткові наші публікації. Своє краще оформлення та більше організаційне цілеспрямування дістала „Трибуна УНСоюзу", що безупину появляється разом з місячними звітами наших організаційного і касового департаментів. Співпраця головного секретаря УНС д-ра Ярослава Падоха та інших членів Екзекутивного Комітету, зокрема заступника головного предсідника інж. Степана Куропася, і членів Головного Уряду, як також поодиноких секретарів Відділів, організаторів і членів УНСоюзу має для цього видання рішальну вартість. Скомасований і відповідно впорядкований в цьому виданні союзовий матеріял, щомісячні огляди організаційних досягнень, що їх подає головний секретар та головна канцелярія, відповідні до часу і обставин та потреб заклики, при рівночасній максимальній увазі для союзових матеріялів у щоденнику і тижневику, все це дає величезний поштовх нашій організаційній активності, вдержує її ввесь час у фокусі загальної уваги і є прикладом для наслідування. У звітовому часі ми мали спеціяльні числа „Трибуни", присвячені УНСоюзові в Канаді та окремі, присвячені ролі жіноцтва в нашій організації. Згадаю, що також і ця Трибуна появляється виключно коштом фондів, що ними розпоряджає „Свобода", і без окремих дотацій з каси УНСоюзу.

Сторінки молоді, додатки

Маркантним прикладом тієї служби, яку виконує Український Народний Союз для своєї громади, зокрема в своїх турботах за нашу молодь — наше майбутнє, можуть послужити — крім англомовного „Українського Тижневика" і дитячого місячника „Веселка", окремі сторінки молодечих організацій, що вже дев'ять років появляються при „Свободі", не без додаткового труду і додаткових коштів. Десятки чисел „Пластової Ватри", сумівського „Шляху Молоді", сторінки МУН „Промінь", „Студентського Слова" і „Українського Спорту" та кілька чисел „Літопису ОДУМ" зареєстрували і рознесли по світі безліч вісток про діяльність нашої молоді та її організацій, про її думки і прямування.

До тієї самої категорії треба зарахувати й започатковане в звітовому часі, покищо неперіодичне, видавання окремого додатку „Рідна Школа", присвяченого чи не найважливішій ділянці наших виховних зусиль, що нею є сітка рідного шкільництва, яке розвивається та виконує свою історичну місію для збереження нашої молоді при українстві під проводом і наглядом Шкільної Ради при УККомітеті.

Мали ми в звітовому часі ще й ряд інших окремих додатків до „Свободи", в останніх часах сторінку Союзу Українських Хорів Америки та „Карпатський Листок".

Вже з цього загального перегляду можна легко прийти до висновку, що наша організація і її в-во „Свобода" не пропустили без відповідної уваги жадної ділянки життя і жадної нагоди, щоб у межах своїх можливостей прислужитися рідній громаді та рідному народові в їх розвитку і змаганнях.

Книжкові видання

Перелік цих усіх видань, що зосереджується при „Свободі", не вичерпує праці Редакції. Через її „варстат" перейшли і всі наші книжкові видання, про які згадано на іншому місці, наші щорічні календарі та багато подібних праць. Згадаю, що в звітовому часі в редакції „Свободи" прочитано та зрецензовано десятки надісланих нам для перевірки, оцінки та евентуального друку книжкових праць. Було між ними й чимало таких, що збагатили б наш культурний і літературний доробок. Мавши це на увазі, ми опрацювали нову систему для нашого книжкового видавництва, яка дозволить нам у майбутньому поважно поширити цю ділянку нашої праці і завдань.

Адміністрація, книгарня

Працівники адміністрації „Свободи" — зліва: п-ні Марія Сташинська, п-ні Квітка Стецюк, п-ні Люба Лапичак і дир. Петро Постолюк.

Касовий звіт Видавництва поданий у звіті гол. предсідника УНС п. Иосифа Лисогора, який має загальний провід і нагляд над Адміністрацією. З цього звіту видно також і засяг тієї праці, що її Адміністрація виконує. До неї належить: 1. Контакт з урядами, торговельними аґентами і клієнтами; 2. Книговедення: вписування всіх вплат і виплат, всі виплати та звіти і рахунки; 3. Всі оферти і калькуляції та приймання робіт і замовлення; 4. Відділ оголошень, включно з приманням їх телефоном та коректою в газеті і пошукування за ними; 5. Всі фонди і пожертви та їх проголошування; 6. Пошта, зміни адрес і рекламації; 7. Експедиція видань і їх картотека; 8. Висилкова книгарня; 9. Полагоджування сторін, обслуга телефонічної центральки та загальний нагляд над персоналом і приміщеннями. Всю цю працю виконує лише чотири канцелярійні сили: пані Люба Лапичак, Квітка Стецюк, Марія Сташинська і дир. Петро Постолюк, що, зокрема, завідує книгарнею і має загальний нагляд над персоналом. Адміністрація найтісніше співпрацює з Редакцією, як і Головною Канцелярією УНСоюзу.

Друкарня

Роман Ференцевич

Поважні зміни і поліпшення зайшли в звітовому часі в нашій друкарні. Одною з рекомендацій попередньої Конвенції УНСоюзу було: інвестувати необхідні фонди в машини і людей, щоб друкарня могла нормально виконувати свої функції. Це й зроблено. З більших інвестицій були придбання нового лінотипу та автоматичного адресаря. Персонал друкарні поповнено кількома висококваліфікованими силами. Зайшла також зміна в керівництві друкарнею: в жовтні 1960-го року відійшов від праці в друкарні її довголітній технічний керівник п. Софрон Федів. Його функції технічного керівника перебрав і виконує тепер п. Роман Ференцевич. Поданий на іншому місці перелік наших видань може дати загальне уявлення, яку велику роботу виконує друкарня. Все бо, кожний рядок надрукованого переходить через її руки і машини. До цього долучуються ще виконувані в друкарні „Свободи" інші друкарські праці, друк книжок та інших періодичних видань (англомовні видання Українського Конґресового Комітету, „Лемківські Вісті" та ін.). Головну — після наших власних видань — мету нашої друкарні: друкарські роботи для інших не можна ще було вповні розгорнути, але вона є вже на найкращій дорозі. Треба також згадати, що виконання робіт в нашій друкарні, як наших власних, так і замовлених, має загальне признання.

При друкарні існує і функціонує модерно влаштована наша власна кліщарня, якою відає п. Анатоль Домарацький, що виконує ще й багато інших друкарських робіт, включно із складанням на лінотипі та працею ломщика-метранпажа.

Друкарня „Свободи" затруднює одинадцять осіб. В експедиції працює чотири особи. В цілості в редакції, адміністрації і друкарні „Свободи" працює 28 осіб, що є на виказі щотижневих платень. В це не враховані редактори „Веселки" та співробітники редакції.

Підсумки і висновки

Звіт цей подуманий радше як характеристика, аніж огляд стану і праці Видавництва Українського Народного Союзу. Але вже з наведених фактів можна виробити собі загальне уявлення про ту працю, що її В-во виконує, про те місце, яке воно займає в нашій організації і в нашій спільноті та в її розвитку, як воно їм служить і, зокрема, як воно служить ідеалам та змаганням українського народу. Ми далекі від того, щоб усе в „Свободі" вважати за ідеальне. Навпаки, маючи з цією працею щоденно до діла, ми, можливо, більше від будь-кого іншого здаємо собі справу з наших недомагань і браків. Правду сказавши, один із попередніх редакційних звітів ми плянували оформити цілком інакше і звітувати не про те, що зроблено — газета ж бо сама за себе звітує — а про те, чого не зроблено; не про те, що є добре, але про те, що могло б бути ліпше. Ми бо визнаємо засаду тільки проґресу і розвитку. Ніщо в світі, що живе, не стоїть на місці, але або йде вперед і росте, або занепадає і гниє. Все ж таки сумарично вважаємо, що В-во УНСоюзу в звітовому часі зробило черговий поважний крок уперед, або створило передумови для дальшого розвитку.

Не можна в цьому звіті також зокрема і з вдячністю не згадати, що в звітовому часі „Свобода" — як і в попередніх роках — тішилась спеціяльною увагою, приязню і доброзичливістю, діставала всебічну і активну допомогу від Головного Уряду УНСоюзу: членів Екзекутиви, Контрольної Комісії і Ради, як також найширшого загалу урядовців Відділів і союзовців, абсолютна більшість яких не тільки доцінює вагу свого В-ва, але розуміє його труднощі і має щире бажання допомогти в їх поборюванні. Без їхньої праці і співпраці, без їхнього зрозуміння і допомоги, „Свобода" ніколи не могли б виконувати своїх завдань. Я, зокрема, згадаю про максимальну увагу до В-ва нашого покійного головного предсідника сл. п. Дмитра Галичина, увагу, яку не в меншій, як що не в більшій мірі виявив також його наступник п. Иосиф Лисогір. Те саме відноситься до головного секретаря д-ра Ярослава Падоха, організаційна праця якого дуже тісно пов'язана із деякими з тих завдань, що їх має виконувати в УНСоюзі „Свобода" та її видання. Інший член Екзекутиви, заступник гол. предсідника інж. Степан Куропась, є одним з найстарших і найбільш відданих дописувачів „Свободи", справжнім їхнім „деканом". Годі було б уявити тіснішу, конструктивнішу та пліднішу працю й співпрацю від тієї, що існувала між В-вом УНСоюзу та його проводом. Очевидно, що ми є вільні люди, маємо різні думки й погляди і трапляються випадки їх розбіжностей, але не було випадку, щоб ми не могли їх увгіднити під кутом найкращих інтересів нашої організації і нашої спільноти.

Це, як і прикладна співпраця в самій редакції, між редакцією та адміністрацією і друкарнею, є одною з великих гарантій нашого дальшого розвитку і проґресу.

Ґарантія майбутнього

Могутній крок уперед зробила наша організація, Український Народний Союз, у звітовому часі, зокрема в останньому його році, в усіх трьох головних ділянках своєї активности: організаційній, фінансовій і видавничій. Виказані в звітах тисячі нових членів і мільйони нового майна, як і загальний розвиток видавництва — короною якого є друк справжньої книги битія українського народу, монументальної англомовної Енциклопедії Українознавства — це успіхи і досягнення, що ними навряд чи могла б виказатися інша подібна, і не тільки українська організація. Очевидно, що в парі з цим зріс і престиж Українського Народного Союзу, як між своїми, так і між чужими. На Українському Народному Союзі знову — як уже нераз в його історії — виправдалася засада, що удар, який нас не повалить, ще тільки скріплює нас. Великим бо ударом була для нас смерть нашого довголітнього головного предсідника сл. п. Дмитра Галичина, тим більшим, що несподіваним і неочікуваним. Але це й є одною з великих заслуг тих наших провідників, які за свого життя дбають, щоб їхнє діло, для якого вони живуть і працюють, не кінчалося разом з ними. Це також заслуга системи нашої організації та її атракційної сили для людей з відповідною енерґією, знанням і спосібностями, що бажають їх віддати на послуги Українському Набодному Союзові. Скільки то було між нами таких, що після смерти сл. п. Дмитра Галичина ставили собі тривожний запит: що буде з УНСоюзом тепер, що станеться дальше? Сьогодні звіти дають найкращу відповідь на це: Український Народний Союз за минулий рік записав одну з найбільш успішних сторінок своєї історії. Передумови такого розвитку створив ніхто інший, як саме Дмитро Галичин своєю наполегливою працею та своєю турботою за УНСоюз за свого життя.

На такий стан і розвиток у нашій організації складається багато згаданих і не згаданих факторів, між якими не останню ролю грає наше видавництво. І тому, найкращі інтереси Українського Народного Союзу, як і всієї нашої громади і народу вимагають дальшого розвитку в цьому напрямку. Творче слово „Свободи" породило Український Народний Союз, воно його вело поміж сциллі і харибди історії та обставин, воно й рішально причинилось, що він розвинувся у справжню українську заморську твердиню. УНСоюз має сьогодні десятки тисяч свідомих, патріотичних членів і має мільйони долярів майна. Це величезне багатство. Але це у незрівняно більшій кількості мають також асекураційні компанії. Натомість ідейність і культурна та громадська праця УНСоюзу і, зокрема репрезентоване його виданнями змагання до всебічного розвитку нашої української спільноти в Америці і Канаді та допомога нашому народові в його змаганнях до волі і незалежности, це те „більше", що УНСоюз має і виконує та дає і в чому його ніхто не перевершує. Колишній президент Айзенгавер недавно твердив, що Америка сьогодні така могутня, що її не могла б перемогти жадна чужа сила в світі, але її могли б перемогти самі американці, якщоб не дбали про свою мораль, свою ідейність. Це відноситься і до нашої установи. Не можна мати сумнівів, що це матиме на увазі і це Світле Зібрання у відношенні до свого видавництва та винесе тільки такі рішення, які цю важливу ділянку діяльности Українського Народного Союзу ще більше скріпили б та запевнили б їй ще більший і ще кращий розвиток, бо це найпевніша ґарантія нашого майбутнього.

До свого друкованого звіту, Головний Редактор склав такі доповнення:

Пане Предсіднику, Дорогі Делеґати!

З надрукованого редакційного звіту Ви могли бодай загально познайомитися зі станом і працею та деякими проблемами Вашого Видавництва. Крім звіту, Ви маєте сьогодні в руках вже завтрішню „Свободу" із звідомленням з першого дня Ваших конвенційних нарад. Вона пригадує Вам, що Ви почули вчора у виголошених чи надісланих привітаннях для цих нарад від найвищих наших церковних і світських достойників, репрезентантів наших наукових установ. Усі вони високо оцінюють організаційну і фінансову могутність та розвиток нашої організації, звертаючи при цьому окрему увагу на її вклад у наш культурний розвиток і доробок.

І мають повну рацію. Наші числа — кількість членів і сума майна — це велика сила, найбільша українська сила у вільному світі. Але такою вона є тільки тому, що вона служить нашим високим ідеалам. Без цього — її вартість ніколи на заслуговувала б на такі високі признання, як на них не заслуговує — наприклад — цей хмародер, що його в сусідстві від нашого говелю будують коштом чотири рази більшим, ніж все наше майно.

Пригадайте собі також історію нашого Союзу. Усі ці явні і скриті ворожі атаки на нашу установу були скеровані не проти наших чисел, але проти тієї праці, яку вони виконують і проти тих цілей, яким вони служать. Ворогові не залежало б навіть на найбільшій, але неактивній масі людей, йому не залежить і на наших грошах. Вони для нього крапля в морі. Але йому залежить і він хоче наших душ, бо знищивши їх — він знищить усе, або здобувши їх — він добуде все!

Надрукований звіт редакції це далеко не всі навіть найголовніші факти із активности нашого видавництва. Це тільки характеристика. Але вона, думаю, вистачає на те, щоб виробити собі загальне уявлення про той величезний розмах, що його має у своїй праці та у своєму плянуванні Ваше видавництво. Можна б сказати, що в „Свободі" і довкола „Свободи" та її видань створилася справжня духово-культурна імперія, яка у наших скромних можливостях намагається з одного боку задовольняти наші власні багатобічні духові потреби, а з другого боку бодай частинно заповнювати ту страшну прогалину, що її вибиває в українському духово-культурному розвитку безпощадний ворог. Ми можемо і мусимо це робити, це наш священний обов'язок. Ми бачимо, як наш поневолений нарід на рідній не своїй землі, в обставинах найстрашнішої тиранії і нужди, не тільки не здається, але й справді як той фенікс все знову і знову встає з попелищ та творить все нові й нові вартості. Ми були б негідні називатися синами і дочками того народу, як би ми, в обставинах необмеженої волі і безприкладного добробуту, не зробили всього можливого, щоб все більше і ширше розгортати наші творчі сили, щоб давати все більший і замітніший вклад у наш культурний розвиток і доробок. Цього очікує від нас не тільки наш поневолений український нарід, але цього хоче і до цього нас заохочує також наша прибрана батьківщина — Америка.

Український Народний Союз у цьому відношенні не пасе задніх перед ніким. До сказаного в друкованому редакційному звіті додаймо, що крім наших періодичних публікацій та величезної праці і зусиль при завершуванні підготови англомовної Енциклопедії Українознавства, за останніх чотири роки приготовано до друку доповнене, вже четверте з черги видання Історії України М. Грушевського в англійському перекладі, що є тепер та очікує на рішення у В-ві Єйлського університету. У тому ж В-ві є приготоване в нас англомовне видання Історії Української Культури проф. Івана Мірчука. Ми приготовили і вже вкоротці появиться друком у нашому власному В-ві та коштом фонду покійного головного редактора „Свободи" д-ра Луки Мишуги англомовна Антологія Української Прози. Реєстр можна б продовжувати.

Але, чи це вже справді все, що ми можемо зробити, чи ми вже справді використали всі наші можливості і подумали про всі наші потреби та вимоги?

Як можна б продовжувати реєстр наших досягнень, так і можна б навести і реєстр того, що ще очікує на нашу увагу і працю. Очевидно, що не все можна зробити, не на все є сили і фонди. Але мусимо пробувати, бо багато дечого ще таки можна б зробити і досягнути, якщо було б таке бажання і якщо були б створені до цього відповідні передумови.

На одну з таких передумов я і хотів би звернути увагу в цих своїх завваженнях і доповненнях до редакційного звіту.

В статуї нашої організації виразно і недвозначно подані три її головні цілі:

Перша ціль — це „з'єднати братньо всіх українців і їх потомків, що живуть в Америці". Ту ціль із замітним успіхом здійснює наша організація з її секретарсько-організаційним департаментом.

Друга ціль — це „нести моральну і матеріяльну допомогу своїм членам у випадку смерти чи нещасть". Також і ту ціль здійснює наша організація із замітним успіхом, а наш касовий департамент дбає, щоб було чим допомагати.

Третя головна статутова ціль нашої організації — це „ширити просвіту між своїми членами українською і англійською мовами, старатися про їх спільний моральний і духовий добробут". Також і це своє завдання здійснює УНСоюз не менш — думаю, успішно при допомозі свого видавництва.

Усі ці три головні цілі нашої організації були намічені її засновниками-піонерами і від того часу багато дечого змінилося в наших обставинах, змінилися форми нашого життя і нашої праці, але намічені тоді ці три головні цілі в своєму принципі не тільки не змінилися, але ще тільки збільшилися своїми вимогами і завданнями.

Тим часом, з розвитком нашої організації, із постійним ростом її фізичної могутности в числах членів і майна, ця третя, видавничо-культурна її ціль, яку важко охопити будь-якими цифрами, могла б легко залишитися позаду в нашій увазі та в нашому відношенні до неї. Якщо не на ділі, то формально це вже сталося. Бо коли, наприклад, дві перші цілі — організаційна і фінансова, репрезентовані відповідно статутово оформленими секретарським і касовим департаментами, то видавничий відділ існує без такого статутового оформлення, він не має свого рівноправного екзекутивного заступника.

Я говорив би проти свого переконання і заперечував би дійсний стан, як твердив би, що видавничий відділ немає в нашій організації та її Головному Уряді відповідної уваги. Навпаки, можу ствердити, що я не *уявляю* собі кращого відношення та більше зрозуміння до „Свободи" та її видавництва в Головному Уряді УНСоюзу, зокрема в його Екзекутивному Комітеті, як і серед загалу членства, як це є тепер. Проте, мова не про теперішній стан, але про майбутнє, мова про дальший крок вперед.

В такому розумінні справи вважаю, що наша організація, Український Народний Союз, зробивши б такий крок, ще збільшила б свій престиж, здобула б ще одне „плюс", якого не мають ані асекураційні компанії, ані інші братерсько-запомогові організації, та зміцнила б свої підвалини і створила б нові, ліпше збалянсовані передумови дальшого росту і розвитку в усіх своїх ділянках, якщоб відповідно статутово оформила та урівноправнила свій видавничо-культурний відділ. Цим ми завершили б також і оформлення нашого Союзу в справжній союз ідей, праці та інтересів, яким він є на ділі.

Колишній президент З'єднинених Держав Америки і мислитель Герберт Гувер, говорячи про „Чудо Америки", твердив, що її справжня вартість і велич та її справжнє значення і розуміння не в величезних обширах між Атлантиком і Пацифіком, не в її великих фармах, фабриках і копальнях, не в автомобілях і радіоприймачах, не в безмірних матеріяльних добрах і технічних досягненнях. Усе це, нехай і в менцій мірі, мають також інші. Натомість правдиве значення Америки є в її духовості, в її ідеалах, в її підприємчивості. Це саме можна б віднести, думаю, і до нашої організації, Українського Народного Союзу. Безмірну вартість становлять десятки тисяч нашого членства, могутньою мовою говорять наші мільйони, але вічними є наші ідеали і наші духово-культурні вартості, що їм служить і їх репрезентує наше видавництво.

На цьому місці керуючий нарадами п. Іван Іванчук, подякувавши Головному Редакторові за його додаткові інформації, передав ведення Конвенції Предсідникові адв. Іванові Флисові. Адвокат Флис ствердив вичерпання п'ятої точки нарад Конвенції та проголосив приступлення до 6-ої точки, а саме до дискусії над звідомленнями та їх прийняття.

Для кращого переведення дискусії над важливими справами нашої організації, Предсідник закликав усіх делеґатів, які бажають забирати слово в дискусії, написати на карточці паперу своє ім'я та прізвище і число свойого відділу УНСоюзу й передати карточки секретарям Конвенції, які виготовлять лісту зголошених до дискусії. Кожний буде покликаний до слова у хронологічному порядку зголошення. Закликавши ще раз до співпраці та притримуватися інструкцій Президії відносно дискусії, предсідник адв. Іван Флис проголосив о год. 5:30 увечорі перерву в нарадах до год. 7:30 увечорі.

П'ЯТА СЕСІЯ

Вечірня сесія у вівторок, 22-го травня 1962

П'яту сесію 25-ої Конвенції Українського Народного Союзу відкрив предсідник Іван Флис точно в 7:30 год. увечорі у вівторок, 22-го травня 1962 і перевів провірку приявности делеґатів.

Предсідник закликав делеґатів зголошуватися до дискусії, подаючи картки з написаними прізвищами та числами відділів на руки секретарів Конвенції.

До дискусії зголосилися 68 делеґатів.

Дилеґат 94-го Відділу Володимир Борискевич-Бойд подав внесок на замкнення лісти дискутантів. Внесок підтримав делеґат Іван Геврик від 445-го Відділу. Предсідник поставив внесок під голосування із застереженням, що як виявиться потреба, Президія відкриє другу лісту дискутантів. Внесок прийнято одноголосно.

Предсідник попросив головних урядовців, а зокрема членів Головного Екзекутивного Комітету, заняти місця при президіяльному столі, щоб дискутанти могли до них скеровувати свої запити. Одночасно просить головних урядовців нотувати собі питання та голоси в дискусії, щоб відтак могли на них відповісти. Дистантів закликає, щоб притримувалися справ звітування та щоби виразно скеровували свої питання до поодиноких головних урядовців. По уділенні слова, кожний дискутант повинен підійти до найближчого мікрофону на залі й звідти говорити.

Предсідник уділяє першому з черги дискутантові, Гарасимові Мисакові, делеґатові 104-го Відділу голос.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТАМИ

Делеґат Мисак завважує насамперед, що у звітах кількакратно подавано скількість членів УНСоюзу цифрою 82,000, а в дійсності ми маємо всього 75,000 активних членів, бо ті інші ані не дістають дивіденди, ані не мають права голосувати, ані їх не допущено делеґатами на конвенцію. Просить, щоб справу наладнати так, щоб дати й цим членам, які мають виплачені поліси, право активних членів, якщо вони згодилися б вплачувати датки на різні фонди. По-друге, висловлює побажання, щоб головну канцелярію залишити на старому місці, бо перенесення її до Ню Йорку, як дехто пропонував, лише збільшить тягарі членів. По-третє, вважає, що оплата відділових секретарів треба підвищити, щоб їх заохотити до праці, а зокрема до організування нових членів.

Головний предсідник Йосип Лисогір відповідає на завваги, а саме: Дійсно, УНСоюз має яких 4,300 членів із виплаченими полісами. Над цею справою Головний Екзекутивний Комітет думав, а Статутова Комісія матиме відповідні пропозиції, щоб привернути активне членство цим нашим членам. Відносно нового приміщення головної канцелярії є різні думки. Це правда, що перенесення її до Ню Йорку в більш репрезентативне місце збільшило б наші кошти, наприклад треба було б платити вищі податки за реальності і т. п. Але, коли б ми купили дім, то це була б наша власна інвестиція, а крім уживання його для власної канцелярії, ми могли б частину піднаймати, що давало б нам доходи.

Головний касир Роман Слободян завважує, що нагорода відділовим секретарям недавно була підвищена до 5% із зібраних вкладок. Вони могли б збільшити свої нагороди, якщо занялися б активніше організуванням членів.

На цьому місці забирає слово в наглій справі делеґат 277-го Відділу Роман Романишин і ставить внесок, щоб головні урядовці відповідали на всі запити та піднесені справи при кінці дискусії, тобто як уже всі дискутанти висловляться. Внесок підтримав делеґат 430-го Відділу Осип Бакай. Предсідник відкрив дискусію над внеском і до слова зголосився Юліян Павчак, висловлюючи думку, що ця дискусія — це найважливіша справа Конвенції. Тут повинна бути виміна думок поміж делеґатами та головними урядовцями. Делеґат Юрій Вильґош уважає, що головні урядовці повинні відповідати кожному дискутантові зараз по його слові. Адвокат Михайло Пізнак також уважає, що головні урядовці краще можуть запам'ятати поодинокі питання, скеровані до них зразу. Це дасть змогу вияснити певні речі в ході дискусії та звільнить слідуючих дискутантів від порушування тої справи. Делеґат Степан Ковальчук також пропонує, щоб головні урядовці зразу відповідали кожному дискутантові.

Предсідник Іван Флис піддав внесок Романишина-Бакая під голосування і ствердив, що прийнято його переважаючою скількістю голосів. Отже, головні урядовці відповідатимуть на всі запити після того, як висловляться усі дискутанти.

Делеґат 194-го Відділу Іван Василишин висловлює думку, що не досить нагромаджувати майно для Батька-Союза, але треба звернути увагу на всесторонню діяльність відділів і піднесенням рівня членства.

Степан Ковальчик 361 В.) поставив такі запити: 1) до Головного Предсідника звертається із запитом, що зроблено УНСоюзом для молоді, а зокрема підтримки українських шкіл і вибору відповідних вищих шкіл абсольвентами середніх шкіл? 2) Чи Головний Уряд має статистику хворих членів, скільки їх, і як ними опікується? 3) Запитує п. Слободяна, яку суму відсотків приносять бонди, а який відсоток приходить від гіпотечних позик і чи всі грошові вклади заґарантовані федеральними аґенціями? 4) До Контрольної Комісії запит, чи вона, дійсно, мала змогу провірити всі ті книги, які сфотографовані разом з нею у звіті на стор. 57, а також у „Свободі", і чи можуть головні контролери ствердити під присягою, що контроля була точна? 5) До ред. Драґана: що сталося з Комітетом Стипендійного Фонду ім. Дмитра Галичина, що сформувався був на другий день по смерти сл. п. Д. Галичина. П'ять людей зложило тоді 170 долярів на цей фонд. Рівночасно висловлює подяку головному редакторові за поміщування дописів про справу Стипендійного Фонду.

Осип Бакай (430 В.) стверджує, що завдяки намаганням Головного Уряду зроблено крок уперед в розвитку УНСоюзу, але обов'язком членів Головного Уряду і всіх нас є працювати в тому напрямі. Висловлює думку, що „наша господарка безплянова; ми не маємо буджету. Уряд наш сам у клопотах і сам не знає, що робити, чи видавати якусь суму на певну ціль чи ні. Для направлення цього, мусить бути фінансовий плян, в якому виразно було б передбачено, що стільки й стільки може бути видано на таку-то-й-таку ціль". В дальшому завважує, що видатки на кошти подорожі й репрезентації в сумі 69,723.36 долярів може й були потрібні та в інтересі УНСоюзу, але треба було б виразніше сказати, на що вони пішли. Коли переглядати звіти про „Союзівку", то там не знаходимо повного образу. Там знаходимо лише адміністраційно-оперативні витрати, але не маємо повного інвентарного зіставлення. Поскільки зробили ми за великі витрати на „Союзівці", то це вина нас усіх, бо на кожній Конвенції ми потверджували ті витрати. Коли докладно приглянутися різним вкладам, то в саму купівлю вложено понад 405,000 долярів. Додавши до цієї суми понад 204,000 долярів, що їх витрачено на адміністрацію, як також інші наші кошти, хоч би навіть відсотки, які УНСоюз міг дістати за інвестовані в „Союзівці" гроші, то дійдемо до круглої суми 800,000 долярів. Коли на попередніх Конвенціях піднесено справу набуття „Союзівки", то ми ніколи не думали, що в неї треба буде вложити таку велику суму грошей. Ми думали, що обійдеться при яких 200,000 долярах. Цій справі треба присвятити більше уваги й припинити дальші великі вклади у дефіцитове підприємство. Тимчасом, головний предсідник Лисогір сказав у свойому звіті, що „Союзівка" вже зрівноважене підприємство, а п. Слободян, що із „Союзівкою" все гаразд. Чому закривати цифри перед нами — запитує п. Осип Бакай. У звіті головного секретаря д-ра Я. Падоха сказано, що за останні чотири роки приєднано 17,122 нові члени. На іншому місці підкреслено, що лише 4,600 нових членів було зорганізовано постійними організаторами. Запитаймо себе, що ці члени нам коштували? Кошти подорожей постійних організаторів виносили 55,113.23 дол., а винагорода постійних організаторів коштувала УНСоюз 38,643.00 доляри, отже приєднання тих 4,600 членів коштувало нам 93,756.23 дол. Це поважна сума! А що дістали відділові секретарі на місцях, які зорганізували більше як дві третини членів? Диспропорція у винагороді дуже велика.

Володимир Бережан (114 В.) завважує, що головні радні УНСоюзу повинні мати точно визначені обов'язки й працювати в тих рямках. Зокрема повинні вони дійсно доряджувати Головному Екзекутивному Комітетові в напрямі поліпшення фінансової та іншої діяльности, вносити якісь нові думки. Натомість така їх діяльність на місцях, як влаштовування пікніків, що їх вони часто називають „Союзовим днем", сумнівної вартости. Ми повинні на цій Конвенції вибрати таких людей головними радними, які зможуть внести щось нового до УНСоюзу.

Омелян Грималяк (375 В.) просить: 1) помогти йому вияснити старшим членам УНСоюзу справу допомоги. У його відділі багато старших членів, які допомоги потребують і сподіються діставати її від УНСоюзу. 2) Пан Бакай завважив, що кошти подорожі в сумі 69,000 долярів зависокі. Запитаймо себе, який вислід тих подорожей? Очевидно, приємно було зустрічати в себе головних урядовців. Тимчасом, секретарі дістають 5% вкладок, що на думку п. Слободяна забагато, бо колись працювали вони за 2.5%. Але тоді й головні урядовці не діставали такої високої платні. 3) Злуку Українського Робітничого Союзу з УНСоюзом треба вітати, бо вона може принести значні поліпшення. 4) Підтримує думку ред. Драґана, щоб поставити Культурно-Видавничий ресорт УНСоюзу на рівні з іншими двома департаментами Головної Канцелярії. 5) Наш Статут треба так упорядкувати, щоб на випадок смерти головного предсідника, як оце сталося недавно із сл. п. Дмитром Галичиним, не треба було вибирати нового головного предсідника на річному засіданні Головного Уряду, а щоб перший заступник предсідника автоматично набував усі права головного предсідника.

Володимир Борискевич-Бойд (94 В.) висловлює побажання, щоб у „Свободі" був кожного дня англомовний додаток, бо вже є багато членів, які не вміють читати по-українськи. Рівно ж треба було б дати нашим дітям можливість зазнайомлюватися з українською тематикою вже від юних літ, а тому треба було б застановитися над видаванням також „Веселки" в обидвох мовах. Висловлює признання головному редакторові за спеціяльне англомовне число „Свободи" під час побуту Нікіти Хрущова в цій країні. Це був дуже корисний почин.

Микола Семчишак (131 В.) завважує, що заслухавши звіту Головного Предсідника він був певний, що Головна Контрольна Комісія має змогу все контролювати в УНСоюзі. Тимчасом із звіту головного контролера п. Петра Пуцила довідуємося, що такої змоги нема, бо час контролі за короткий, а крім того для контролі потрібно фахових людей, а тому пропонує затруднювати заприсяжених публічних книговодів. На думку делеґата, Головна Контрольна Комісія має такі широкі повновласті, дані їй статутом, що вона може кожночасно запросити собі до помочі контролерів-спеціялістів. Дальше, просить делеґат вияснення в справі уділення УНСоюзом гіпотечної позики на Дім Відділів УНСоюзу в Шикаґо-Північ.

Михайло Фук (276 В.) запитує головного касира Романа Слободяна, що стається з асекураційною сумою у випадку смерти члена, який не мав спадкоємця? Член його відділу Павло Сасс помер уже понад двадцять років тому. Між іншим, ще в 1946 р. у звіті ми бачили під його прізвищем суму 158 долярів, а цього року вона більша всього на 82 центи. Чи ця сума не приносить відсотків?

Микола Ткачук (114 В.) завважує: 1) Він слухав і читав звіт головного контролера п. Петра Пуцила з Шикаґо, в якому він твердить, що не можна п'ятьом людям перевести докладної контролі 26,000,000 дол. майна. Він з ним вповні погоджується в цьому. Також підтримує думку п. Пуцила, щоб затруднити заприсяженого публічного книговода, який може коштувати нас 10,000 дол. або й більше річно, але одночасно своїми порадами може принести для УНСоюзу більші заощадження. 2) Один із делеґатів підніс у дискусії справу великих коштів адміністрації. Справа ясна: якщо УНСоюз росте і розвивається, то й на адміністраційні витрати необхідно видавати більше. Адмініструвати двадцять-шість мільйонове майно й 82,000 членів — це не те, що було десятки років тому.

Д-р Михайло Пап (364 В.) стверджує, насамперед, що в Клівленді існує та сама проблема, яку порушував уже один із передбесідників, тобто допомога для старших членів. Запитує, чи не можна було б дати якусь лікарську опіку для старших і немічних членів? 2) У багатьох містах існує брак народних домів, а це стримує розвиток культурного, суспільно-громадського та товариського життя. Чи не варта було б застановитися УНСоюзові над фінансуванням таких домів у важливіших центрах українського поселення? 3) Треба вітати факт, що УНСоюз заінтересований піднесенням культурного рівня свого членства та всієї української громади. Якщо, однак, ідеться про витрати на видання праць наукового характеру, то, на його думку, УНСоюз повинен прислухатися до голосу наших наукових і професійних установ. Є у нас Наукове Товариство ім. Шевченка, Українська Вільна Академія Наук, а перед роком створено й Українську Американську Асоціяцію Університетських Професорів. Вони найбільш компетентні оцінювати вартість таких видань, а якщо ідеться про праці в англійській мові, то зокрема остання з цих інституцій найкраще розуміє ці потреби. 4) Справі Стипендійного Фонду УНСоюз повинен присвятити більше уваги. Із народного фонду за останні чотири роки видано понад 53,000 дол. Цю суму розподілено поміж 63 різні організації. Як бачимо, більшість із тих організацій дістала по 150 або й менше долярів, а є й такі, що дістали всього по 25, а то й 20 долярів. Ясно, що це не була велика поміч для цих останніх. Коли б, натомість, не розпорошувати цієї суми на малі датки, а сконцентрувати її на одну поважну ціль, хоч би й Стипендійний Фонд, то ми мали б далеко корисніші висліди. 5) Ще до політичної акції: Якщо УНСоюз хоче провадити політичну акцію в якійсь мірі, то повинен він координувати її бодай із Українським Конґресовим Комітетом Америки. Не можна ж всім нам вести окремих акцій, які чого доброго можуть не бути цілком однаково насвітлювані.

Володимир Запаранюк (484 В.) запитує в першу чергу, в якій рубриці фінансового звідомлення шукати доходів „Союзівки" із вступів, що їх інкасується від відвідувачів? 2) Хочемо чи ні, але самі бачимо, що в наших рядах мало молоді. Правда, кажете, що молодь приїжджає на „Союзівку", але не досить й туди приїздити, бо не всі, наприклад, студенти можуть позволити собі платити вступ по одному долярові після того, як приїхали напр. із Ютики. Апелює, щоб той вступ скасували. Контролю того, хто там приїздить, треба впровадити в інший спосіб. 3) Запитує п. Лисогора, чому в цьогорічних звітах не подано інформацій про рух членів так, як то бувало на попередніх конвенціях? За поодинокими відділами, скільки зорганізовано нових членів, скільки з них і інших суспендовано, скільки вмерло і т. п. Чому цього нема у звіті? Якщо все це було б подане у звіті, то головний секретар не міг би видавати так багато чемпіонатів, бо в багатьох випадках більше суспендовано як приєднано. 4) Ще до відзначення чемпіонів... Тут треба було б установити певні критерії, які були б об'єктивні й брали під увагу різні фактори, існуючі на місцях. Бо ж, як можна порівнювати можливості приєднування членів у Філядельфії та Ютиці лише під самим кількостевим оглядом? 5) „Ще хочу піднести одну річ: я був організатором у Ютиці та їздив у зв'язку з цим, але чомусь я не дістав звороту моїх коштів подорожі в сумі 96.00 долярів".

Д-р Богдан Левицький (361 В.) ставить кілька питань до членів Головного Уряду. 1) Ми чули тут про поважний зріст членства Союзу. Чи від цієї суми членів відтягнено втрати і чи в число придбаних членів зараховано тих, які перейшли з молодечого відділу до відділу дорослих? 2) Мене турбує факт, що Культурна Комісія за десять родів не могла вповні довести справу видання Енциклопедії Українознавства до успішного закінчення. Річ у тому, що нефаховим людям передано було деякі праці, а тепер треба все це переробляти, що збільшує кошти. Слава Богу, ми маємо фахових людей і в майбутньому треба до них звертатися з поважними справами. 3) У нас завважується неоднакове трактування нагороди організаторів. Якщо члена зорганізує т. зв. фаховий організатор і заасекурує його на 1000 долярів, то це приєднання коштує УНСоюзові великі гроші. Коли ж наші відділові урядовці придбають членів з такими ж сумами забезпечення, то деяким з них виплачують всього 13 долярів, іншим по 10, а ще іншим всього по 8 долярів. Чому така нерівність у винагороді? Це дуже погана політика, яка відохочує відділових урядовців від праці. 4) В резолюціях Клівлендської Конвенції читаємо постанову приділити спеціяльну увагу нашій молоді, а зокрема студентській. Що за останні чотири роки зроблено для нашої молоді? Статут УНСоюзу з 1898 р., коли ще він мав у своїй назві термін „рутеніян", каже, що Союз буде мати свої школи й свої бібліотеки для піднесення культурного рівня членства. Що в цій справі робиться тепер? Де і які школи втримує УНСоюз? 5) Долучується до делеґата Володимира Борискевича з Дітройту й запитує ред. Драґана, чи не можна було б мати англомовну частину в „Свободі" щодня? І ще одне питання: скільки УНСоюз докладає до „Свободи", чи, може, вона є самовистачальною газетою?"

Д-р Олександер Соколишин (204 В.) висловлює радість із того приводу, що Батько-Союз росте і висловлює думку, що це в першу чергу завдяки головному секретареві, якому належиться подяка. Але у звідомленнях є речі, які повинні нам боліти. На стор. 43 звітів Головного Уряду ми бачимо зіставлення виплат із народного фонду. Ми тішимося, що на видання англомовної Енциклопедії Українознавства приділено майже 18,000 долярів. Але є інші позиції, над якими треба боліти, бо на УККА за чотири роки видано всього 7,250 долярів. Запит: чи личить УНСоюзові призначувати на працю УККА лише таку малу суму? Дальше, для нашого найстаршого Наукового Товариства ім. Шевченка, яке веде колосальну наукову працю, в тому ж часі призначено всього 3,000 долярів. Чи це вистачає? Рівно ж просимо запитати: чому, коли організувався відомий конгрес істориків світу, куди поїхало наших двох істориків, не призначено ніякого датку на цю ціль? До головного редактора Драґана запит: чому в „Свободі" поміщувано не тільки оголошення, але й широкі дописи про виступ Ансамблю Українського Танку з УССР Вірського? Чи в „Свободі" потрібно окремої „Шикаґовської Хроніки"? Як відомо, деякі українські часописи присвячують більше уваги діяльності УККА, як робить це „Свобода". Чому? Від довшого часу „Свобода" не містить нічого про резолюцію Флада. Чому? І, нарешті, чи не можна було б при „Свободі" мати спеціяльного дописувача, який слідкував би за англомовними виданнями, які атакують українську справу?

Юліян Ревай (4-ий В.) у свойому слові в дискусії сказав:

Передбесідники вичерпали в дискусії кілька справ, які мав на думці порушити. Все ж залишилося ще багато важливих справ до порушення. Питання шкіл і бібліотек, це складне питання. Це в першу чергу обов'язок місцевих громад і наших окружних комітетів. Коли так будемо ставити справу, то легше буде перевести цю справу в життя нашими спільними силами як, наложити всі тягарі лише на Головний Уряд. Під цим оглядом треба було б не забувати специфічних місцевих потреб, а цього важко було б вимагати від Головного Уряду. У фінансовому звіті згадка про існування „олд ейдж говм енд кемп проперти" у вартості 357,177.27 долярів. Мені не ясно, про що тут мова. Якщо це є „Союзівка", то не треба писати про старечий дім, бо таким вона не є. Треба було б, однак, призадуматися над можливостями розгорнення харитативної акції. Жидівська громада має масу шпиталів, на утримання яких вона дістає від стейтових і міських чинників поважні дотації. Досі ми не зорганізували своєї суспільної опіки в такий спосіб, щоб ми могли діставати дотації з публічних фондів для опіки над старшими. Було б тепер дуже на часі поставити цю справу спільно з іншими Союзами на широку скалю. Говориться, що на „Союзівці" буде спеціяльна палата для старших віком наших людей. До цієї справи також треба підходити уважно, бо, наприклад, жидівська громада ліквідує тепер такі доми, тому що старші люди звідти повідходили. Вони хочуть мешкати по містах, а не в лісах; вони хочуть мати контакт ізріднею, якщо її мають, та з давніми приятелями. Отже, треба уважати, щоб ми не зробили великої помилки. Ми завважили досить велику смертність нашого членства. Цьому можна було б частинно запобігти, коли б дати лікарську опіку в свій час, не запізно. Це означало б велику ощадність для УНСоюзу, а тому варто було б над цією справою подумати. Було б правильніше, якби Головний Екзекутивний Комітет відвідав Департамент Здоров'я, а не Державний Департамент. Був час, коли УНСоюз мусів займатися політичною роботою, бо був одинокою українською організацією в Америці. Але тепер ми маємо велику спеціялізацію під цим оглядом. Маємо Державний Центр, маємо Українську Головну Визвольну Раду маємо Визвольний Фронт і ін. Отже, тепер ситуація зовсім інша, як була колись. Тому треба УНСоюзові концентруватися на його властивих завданнях, а політичну акцію в ЗДА залишити Українському Конґресовому Комітетові та іншим політичним чинникам. Головний редактор „Свободи" А. Драґан представив Конвенції всіх редакторів і це зробило нам приємність. Але відносно „Свободи" чути нераз скарги. Може вони оправдані, а може й ні. Все ж, здається, що треба було б прислухатися голосові читачів і то навіть до голосу тих, які не пишуть листів до редакції, а лише читають газету. На жаль, ми мало довідуємось із „Свободи", як живуть наші люди, наприклад у районі твердого вугілля в Пенсилвенії, а зокрема старші, потребуючі допомоги. Під цим оглядом, „Свобода" могла б виконувати своє завдання краще. Варто було б перевести дослід і довідатися, скільки членів УНСоюзу потребує допомоги? На жаль, справу соціяльної опіки „Свобода" цілком занедбує. Коли б УНСоюз зреалізував цю річ, то доконав би великого діла нашої громади.

Іван Антушак (161 В.) запитує, чому звіти Головних Урядовців не надруковано також по англійськи? Звіти повинні бути друковані в обидвох мовах, тобто по українськи й по англійськи. Ці звіти використовуються не тільки делеґатами на Конвенцію і не лише самими членами УНСоюзу. Завважає, що на Конвенції в Клівленді він подав був відповідний внесок.

Предсідник Конвенції адв. Іван Флис в год. 9:30 увечорі зарядив десяти-мінутову перерву в нарадах. По проголошенні продовження нарад точно в год. 9:40 увечорі уділив слово черговому дискутантові, Павлові Заболоцькому (371 В.), який завважує, що „Союзівка" не утримується виключно на побуті на ній членів УНСоюзу. Це треба взяти під увагу, а тому й адміністрація „Свободи" повинна бути поставлена фахово, по-підприємницьки.

Предсідник звертає увагу делеґатам, щоб притримувалися стисло звітування головних урядовців, а свої пропозиції для добра організації висловили в точках 11-12 нарад Конвенції.

Осип Ґоянюк (245 В.) запитує Головного Секретаря, скільки є молодих членів УНСоюзу, які є студентами коледжів або є в середніх школах? Чи УНСоюз допомагає декому з них і кільком? Чи можна було б розвинути програму систематичної допомоги студентам? Говорячи про „Союзівку", варто було б знати, який відсоток гостей на „Союзівці" є членами УНСоюзу, а який процент нечленів? Які полегші мають члени УНСоюзу на „Союзівці"?

Анна Прескович (23 В.) висловлює вдячність Головному Екзекутивному Комітетові за те, що, згідно з її побажанням на Клівлендській Конвенції, приготовив конвенційні відзнаки з прізвищами делеґатів. В дальшому звертається із запитом до пані Герман, як вона роздивляється на ролю жіноцтва в УНСоюзі, а зокрема їх ролю в менших відділах? Чи вони мають бути повноправними членами з правом рішального голосу, чи мають лише бути додатком у відділі, а чоловіки мають все рішати? До д-ра Падоха звертається із запитом, чому деякі відділи не посилають грошей на час до головної канцелярії, а цього не подається у місячних звітах? Завважує, що була переводжувана збірка на пам'ятник гетьмана Мазепи. Що сталося з тою справою і зібраними грішми? Всі хвалять „Союзівку" та вигоди на ній. А чому не розглянено справу приміщення поодиноких осіб, які приїжджають на „Союзівку"? Чи виплачується тримати „Союзівку" відкритою впродовж цілого року? Мабуть поза сезоном багато відвідувачів там нема. Отже, чи виплачується тримати там обслугу? Вкінці запитує ред. Драґана, чи потрібно аж стільки редакторів? Раніше їх так багато не було і давали собі раду.

Дмитро Попадинець (434 В.) заявляє, що має кілька специфічних питань і бажав би мати на них відповіді, а саме: 1) Запит до голови Контрольної Комісії, д-ра Ґалана, чи „Союзівка" і Видавництво мали бюджети; якщо так, то з яким вислідом працювали на підставі своїх бюджетів, а якщо ні, то чому? 2) Чи всі адміністратори й працівники „Союзівки" оплачувані з оборотових сум самої „Союзівки"? 3) Чи всі поїздки головних урядовців були доцільні й потрібні? 4) На яку суму з 19 мільйонів долярів в бондах інвестовано у вище доходові роди, а на яку суму інвестовано в менше доходових бондах? Чи шукалося можливостей переінвестувати їх? 5) Запит до пана Лисогора: У звіті говориться про дім для старців на „Союзівці". Цікаво знати, скільки там осіб живе та на яких умовах? Рівно ж сказано у звіті, що „Союзівка" стала на здорові основи. Чи це означає, що вона самовистачальна, включно до покривання амортизаційної знижки її вартости? У звіті говориться про її вартість у сумі 357,177.27 долярів, а тут ми чули, що на неї витрачено біля 900,000 долярів. Якщо так, то з яких фондів? 6) Чи наші премії за поліси на 5000 долярів є хоча б рівні з преміями інших Союзів або компаній? Нам треба мати конкуренційні умови, щоб могти здобувати членів з такими полісами. 7) До Головного Касира: на 23-ій Конвенції він виправдував гіпотечні інвестиції; тепер виказує понад 5,000,000 долярів УНСоюзу інвестованих у гіпотеках. Каже, що вони дали нам 4.63%, а бонди лише 3%. Чому такі низькі відсотки з гіпотечних позик? Всі інші фінансові інституції рахують 6%! І ще одне запитання. Ще в 1954 р. написано від „Самопомочі" листа в справі позики, але ще й досі не одержано на нього відповіді. 8) Чому в звіті про „Союзівку" не подано окремо приходів за кімнати, за харчування, з ресторану і т. п. 9) До Головного Редактора: Чому, коли обнизилися друкарські роботи на 26%, не зменшилися пропорційно витрати на папір, на персонал і т. п.? Чи „Свобода" бере оплати за оголошення від „Союзівки"? Чи потрібно в „Свободі" так багато знимок, які є коштовні, з усяких нагод? 10) До головного контролера Петра Пуцила: Чи може вияснити, які були його завваги перед двома роками, висловлені на річному засіданні Головного Уряду, та чому вони не були подані у звіті з того засідання? 11) До д-ра Падоха: Скільки нам коштує один новозорганізований член з полісою на 500, 1000, 2000 і 5000 долярів, приєднаний головним організатором, а скільки коштує такий самий приєднаний відділовим секретарем або іншим відділовим урядовцем? Чи не зависокі в нас кошти приєднування нових членів?

Григорій Кисіль (336 В.) запитує, чи не можна було б упростити процедуру потвердження смерти померлого члена, щоб заклопотані спадкоємці могли дістати швидше посмертне? У звітах говориться про існування дому для старців, але з другого боку кажеться, що нема старців, охочих там жити. Тоді не треба такого дому. Але, коли б дійсно був такий дім, то були б і люди охочі в ньому жити. В Клівленді є люди, які шукають можливости жити на старість у такому свойому домі.

Петро Федик (292 В.) завважує, що головний контролер сказав у своєму звіті, що перед п'ятнадцяти роками в рядах УНСоюзу було багато молоді. Цікаво знати, де та молодь поділася. УНСоюз повинен заопікуватись старшими віком, а зокрема уважати, щоб не знеохочувати молодь, як це сталося в деяких місцевостях. 2) Пан Слободян сказав, що є речі, які ми можемо робити, а знову є такі, яких ми не можемо робити. Як найстарший член Екзекутиви, з найдовшим досвідом, він ці справи найкраще розуміє. Так само головні урядовці повинні полягати на відділових урядовцях, якщо ідеться про справи на місцях. 3) УНСоюз повинен давати полегші своїм членам, уділяючи їм гіпотечні позики. Це заохотить людей вступати до УНСоюзу. Бо, як сказав головний радний Гук, як хочемо здобути нових членів, то мусимо їм щось за це дати.

На цьому місці делеґат Лев Боднар із 131 Відділу просить голос у наглій справі й ставить внесок, щоб з огляду на пізню пору, як також на перемучення як делеґатів, так і головних урядовців, які не зможуть нотувати всіх запитів і завваг, закінчити наради найдалі в 10:30 вночі. Предсідник адв. Іван Флис, із уваги на те, що наради вже проходять дещо припізнено, відхилив внесок і покликав до слова чергового дискутанта, д-ра Атанаса Слюсарчука.

Д-р Слюсарчук (174 В.) має завваги щодо чисел членства поданих у звіті д-ра Падоха та п. Слободяна і просить докладніших вияснень. Він запитує скільки є тих людей, які платять усі фонди? Головний касир дав дуже докладний і педантично опрацьований звіт, а все ж в ньому є недокладності. Він подає суму запомогового фонду у висоті кругло 320,000 долярів, але не каже звідки вони взялися, скільки членів УНСоюз платить до цього фонду. Чому? На підставі звітів у „Свободі" приходить до висновку, що яких 12,000 членів не платять фондів, але у звітах цього нема. Дальший запит — що робиться із запомоговим фондом? Чому жінки дістають допомогу з цього фонду нижчі від чоловіків, бо всього по 25 долярів, тоді як чоловіки одержують від 35 до 100 долярів? Ані д-р Падох ані п. Слободян не сказали нічого, що УНСоюз буде робити в майбутньому хоч би по лінії опіки над старшими членами та молоддю. Апелює: мусимо дивитися в майбутнє, не жиймо лиш від конвенції до конвенції, готуймо для себе зміну, притягаючи молодих людей до праці.

У п'яту річницю смерти сл. п. Лева Ребета

В жовтні цього року проминуло п'ять років, як відійшов у Божу вічність голова Політичної Ради Організації Українських Націоналістів за кордоном (ОУНз), член Закордонного Представництва УГВР, професор Українського Вільного Університету, визначний журналіст і громадсько-політичний діяч сл. п. Лев Ребет. Його наглий і передчасний відхід у той світ відчули болюче не тільки дружина Дарія, син Андрій і донька Оксана, але також студенти УВУ, політичні друзі й широка українська громада. Вістка про смерть, яку всі прийняли, як нормальний і невідкличний Божий закон, була потрясаючою. Як природню смерть, удар серця, прийняла це також німецька кримінальна медична експертиза у Мюнхені.

Яка іронія долі! У п'тиріччя смерти сл. п. Лева Ребета відбувся процес у Карльсруе, Німеччина, над убивником Б. Сташинським, який у серпні 1961 року втік з Східнього до Західнього Берліну і спершу перед американцями, а опісля перед німецькими чинниками зізнав, що він на доручення КГБ убив в 1957 р. сл. п. Лева Ребета а два роки пізніше в 1959 убив сл. п. Степана Бандеру. Убивник, який був тільки одним з коліщаток у большевицькій машині, розкрив для українського і цілого Західнього світу нечувані в історії людства убивства, якими займаються найвищі диктатори у Кремлі. Щойно після зізнань Б. Сташинського стало відомим, що смерть Л. Ребета не була природньою, а жертвою Москви, яка на протязі історії винищувала і винищує найкращі елементи українського народу. Могила Л. Ребета долучилась до великої черги відомих і невідомих могил українських героїв, які упали у боротьбі за українську незалежну державу.

Москва поставила собі за мету всіма можливими засобами винищувати український визвольний рух, а зокрема його визначних патріотів-революціонерів по той бік, і цей бік залізної занавіси. По цей бік залізної занавіси жертвами Москви упали Симон Петлюра, Євген Коновалець, Лев Ребет, Ст. Бандера і інші, яких прізвища нам невідомі.

Лев Ребет народився 3-го березня 1912 р. у Стрию на західно українських землях. Його юнацькі роки проходили в час першої світової війни і українських визвольних змагань. Як юнак включився і активно працював в українському Пласті. В хаті своїх батьків одержав взірцеве родинне виховання, любов до свого народу і стремління бачити Україну незалежною державою у колі вільних народів. Прагнення реалізації цієї святої української мети ще в молодих роках кинуло його в ряди Української Військової Організації, а опісля Організації Українських Націоналістів. За гімназійних і за студентських часів, присвячував багато часу й праці в ОУН. Інтелектуальний розвиток, пильність, відданість і відповідальність у праці ставлять його на керівне становище — окружного провідника ОУН стрийської округи.

Приналежність і активна праця в ОУН не обійшлась без переслідування польською поліцією. Він був засуджений і відсидів два роки у польській тюрмі. Мабуть в найбільш критичний час для ОУН після атентату на польського міністра Перацького, коли багато провідних членів було виарештувано Лев Ребет з доручення голови проводу ПУН Є. Коновальця очолив Краєву Екзекутиву ОУН в роках між 1935 і 1939. Як краєвий провідник кількакратно переходив нелегально кордон на зустрічі з Євгеном Коновальцем. Це був час, коли ситуація в ОУН була критичною. Провідні члени ОУН були проріджені, подекуди було помітне заламання, відчувався брак практичних метод праці і належної політичної постановки.

Несподівана смерть Є. Коновальця ще більше ускладнила ситуацію в ОУН, яка в 1940 році закінчилась поділом на дві ОУН, які очолив полк. Андрій Мельник і Степан Бандера. На початку 1939 р. Л. Ребет закінчив студії права і в ситуації внутрішніх непорозумінь старався стати осторонь активної праці в ОУН. Того ж 1939 року півроку перед вибухом німецько-польської війни польська поліція арештувала Л. Ребета, який вийшов на волю щойно з приходом німців до Львова.

Перший еміграційний період Л. Ребет перебував у Кракові, де було більше українське скупчення. Тут відбувся відомий драматичний поділ ОУН. Л. Ребет у поділі опреділився по стороні Ст. Бандери і включився до активної праці, тісно співпрацюючи з тодішнім тереновим провідником Романом Шухевичом. В 1941 році Ребет з першими групами пробився до Львова, де брав активну участь у відновленні проголошення української держави, стаючи першим заступником голови Державного Правління Ярослава Стецька. Від 1 липня 1941 р. після арешту Ярослава Стецька Лев Ребет перебрав всі його обов'язки і був представником ОУН в Українській Національній Раді, до свого арешту 14 вересня 1941 р. Дальші воєнні роки Л. Ребет ділив долю з багатьма іншими українськими націоналістами в тяжких умовах кацетного життя.

Тоді, коли фронти, східній і західній, переступили на німецьку територію, гітлерівці безуспішно намагались здобути українську прихильність і тому випустили з концтаборів частину провідних українських націоналістів на волю. Між випущеними був також Лев Ребет, який переїхав до Братислави, де перебувала його дружина Дарія з трирічним сином, якого він ще не бачив.

Л. Ребет включився в активну працю в ОУН і в 1945 році у Відні став членом Закордонного Центру ОУН під керівництвом Ст. Бандери а опісля головним суддею при ЗЧ ОУН. Однак дуже скоро ідейно-програмові розбіжності з керівництвом ЗЧ ОУН в принципових питаннях політики — заставили Л. Ребета стати осторонь від праці в ЗЧ ОУН.

На протязі всього часу Л. Ребет незабував своєї професії правника і на УВУ здобув спершу ступінь доктора прав, опісля доцента і вкінці професора. В тому ж часі написав дві більші праці на тему „Формування української нації" і „Теорія нації". Викладав на УВУ державне право. Активно виявлявся на журналістичному відтинку, пишучи статті до газет „Часу", „Української трибуни", „Сучасної України", і останньо в „Українському Самостійнику", головним редактором якого був. З його праць і статтей вичувалось, що він належав до добрих українських публіцистів і журналістів. Крім цього активно себе виявив на форумі Закордонного Представництва УГВР, будучи головою Ради Референтів ЗП УГВУ.

Л. Ребет до активної праці в ОУН повернувся на призначення проводу ОУН в Україні. Зовсім не припадково голова проводу Ю. Леміш поставив до колегії трьох Лева Ребета, знаючи його великий політичний формат. Нажаль Л. Ребет і Зеновій Матла не могли договоритись з Ст. Бандерою і рішилися в двійку очолити Організацію Українських Націоналістів за кордоном. На першій делегатській конференції у Мюнхені, в грудні 1954 року, вибрано його головою Політичної Ради ОУНз. На тому становищі був до 1957 р., себто до часу коли на наказ Москви убив його Б. Сташинський.

Належить відмітити, що Л. Ребет не забував своїх родинних обов'зків. Він все старався мати час для родинного життя, для виховання донечки Оксани і сина Андрія.

Л. Ребет в Організаційній структурі займав все керівні становища. В нього були добрі прикмети, крім працьовитости, велика відданість справі і відповідальність за кожне діло, за яке він брався. Він турбувався кожним членом ОУН і старався в критичних моментах служити своїми порадами і допомагати, про що я мав особисту нагоду переконатись. Сл. п. Л. Ребет був людиною непересічної ерудиції і політиком великого формату. Належав до толерантних осіб, який все слухав і шанував думку інших. Такі українські патріоти — це загроза і небезпека для Москви, яка безпощадно вбиває, що і зробила у відношенні до голови Політичної Ради ОУНз сл. п. Лева Ребета, як також провідника ЗЧ ОУН сл. п. Степана Бандери. Москва вбила осіб, але ідеї, за які вони згинули, остались вічно живими, і кличуть нас до дальшої боротьби за державну незалежність України.

Микола Галів

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Лисенкові роковини в Ню Йорку

Концерт, присвячений пам'яті Миколи Лисенка в 50-ліття його смерти, викликав таке заінтересування серед української громади, що понад 400 людей відійшло з-під концертової залі без квитків, не зважаючи на те, що заля Гантер коледжу містить 2 і пів тисячі людей.

Програму концерту виповнили продукції „Союзу Українських Хорів в Америці": „Думка", Ню Йорк, „Кобзар" із Філядельфії і „Трембіта" з Нюарку. Заанґажовано американську юнійну симфонічну оркестру з Ню Йорку. Мистецьким керівником, диригентом, оркестратором інструментальним акомпаніятором на фортепіяні був д-р Антін Рудницький. Як солісти виступали: Шарльотта Ордассі - Веранська, сопрано, Метрополітен Опери в Ню Йорку і Осип Гошуляк, бас, Канадійська Оперна Компанія. Солістами в хорах були: Евгенія Василенко, Клявдія Гейлик, Омелян Татунчак, Володимир Поліщук і Марія Мурована — усі з хору „Кобзар". Сольові партії хору „Думка" виконували: Олена Зам'ята, Олег Богачевський, Андрій Добрянський і Ігор Зам'ятий. Точками програми були: Увертюра до опери „Тарас Бульба", святочне слово д-ра З. Лиська, прославний хор з опери „Тарас Бульба", „Туман хвилями лягає" з опери „Утоплена", Свято в Чигирині з „Гайдамаків", „Гей літа орел" з опери „Тарас Бульба", Ой Дніпре мій Дніпре, Радуйся, ниво неполитая, Веснянки, три хори з поеми Т. Шевченка „Гамалія", „Чого мені тяжко", Ой одна я одна. Садок вишневий, Хустина, Бють пороги. Це загальний перегляд інстументальної, вокальної та сольової програми.

Д-р Зенон Лисько в святочнім слові говорив про українську музичну творчість М. Лисенка, його високі заслуги для розвитку нашої музичної культури і його ідеї пов'язав з проблемами нашої сучасної музичної творчости.

В першій мірі мусимо висловити щире признання диригентові А. Рудницькому за його мистецький розмах, яким зумів запалити професійні і не професійні сили і створити з них одноцілість. Підготовчу працю імпрези виконали місцеві диригенти: І. Задорожний, „Думка", Ню Йорк, А. Рудницький, „Кобзар", Філядельфія і В. Будний, „Трембіта", Нюарк.

Наші хори, зорганізовані людьми доброї волі, що з замилуванням для української пісні жертвують своїм часом, продовжують нашу співочу традицію „на еміґрації" і стараються всіми силами зблизити себе до професійних хорів. І, коли взяти під увагу, що проба хорів з оркестрою могла відбутися тільки одна то подивляємо кінцевий ефект. І, хоч ми бажали б оркестрі більшої переконливости у відчуттю української душі, то й вона під кінець концерту в кантаті „Бють пороги" старалася зрозуміти інтенції композитора і диригента Величаво звучав тут мішаний хор, що розспівано і щиро влів передати свій запал численній публіці. Були моменти, коли ми мали почування гордости, що тут в Америці маємо такі хори з правдивим ентузіязмом, що хочуть працювати і піднести рівень виконань щораз вище.

Зі солістів Шарльотта Ордассі - Баранська відразу з перших тактів перенесла нас в духовий світ Лисенка і відтворила його по майстерному. Її поява, непересічна краса гладкого голосу і високо-культурна інтерпретація ще раз доказали, що вона є першорядною артисткою.

Осип Гошуляк має добру школу, рутину і приємний тембр голосу, а в експресії він є дещо зцержаний. Більше темпераменту!

Зокрема треба підчеркнути акомпаніямент Роксоляни Герасимович, що виявила себе знаменитою піяністкою.

Ми зауважили позитивне явище: велику скількість нашої молоді в хорі, а це додало свіжої, дзвінкової звучности жіночим голосам.

Безумовно енергія і музично - динамічна особовість д-ра Антона Рудницького допомогли згуртувати співаків і як найкраще в наших умовинах відсвяткувати пам'ять Батька української музики Миколи Лисенка.

Тому було б вказаним повторити імпрезу в інших містах.

Дарія Гординська-Каранович

Прем'єра фільму „Тарас Бульба" у Філядельфії відбудеться заходом Сестер Василіянок

Філядельфія. — Українська громада Філядельфії й околиць матиме змогу оглядати широкореклямований американський фільм „Тарас Бульба" в неділю дня 23-го в Кінотеатрі Факс при 16-ій і Маркет вулиці о год. 7.30. Відбудеться ця прем'єра заходом Сестер Василіянок й увесь дохід із неї призначений на потреби Будівельного Фонду Менор Джуніор Коледж на Факс Чейзі у Філядельфії. Американський фільм „Тарас Бульба" є темою широких дискусій і багатьох обговорень і тому теж його прем'єра дасть можливість широким колам українського громадянства познайомитися безпосередньо з цим фільмом, дія якого базована на відомій повісті Миколи Гоголя „Тарас Бульба" і зв'язана безпосередньо з Україною, але виведена не надто згідно з історичною правдою, українським тлом і побутом. Масовою участу в прем'єрі українці допоможуть теж видатно сестрам Василіянкам в реалізації їх добрих цілей і задумів, на підтримку яких призначений чистий дохід із прем'єри названого фільму у Філядельфії. З другого боку українці, ознайомившись з цим фільмом, матимуть змогу впливати своїми критичними голосами на те, щоб у майбутньому американські фільмові чинники брали до уваги при створюванні майбутніх фільмів з української історії також суґестії і поради української сторони, як найбільш компетентного чинника, а не усяких посторонніх дорадників й експертів не зв'язаних з Україною і не ознайомлених як слід з її історією та історичним побутом.

• Совєтський підполк. Георгій Мосолов, який свого часу побив рекорд лету у висоту, згинув ще 11 вересня ц. р. при скоці з парашутом з військового джету, — щойно тепер повідомляє про це совєтська преса.

Д-р Олександер Смакула професором в МТІ

Літом цього року д-р Олександер Смакула був призначений повним професором електричного відділу при Массачусетськім Технологічнім Інституті в Кембріджі, Масс.

Д-р Олександер Смакула

Д-р Смакула додився 9-го вересня 1900 року в селі Добраводах збаразького повіту. В 1912 році за порадою учителя батько післав його в гімназію у Збаражі. В часі першої світової війни, від 1918 до 1920 року Олександер Смакула, служив в УГА. Гімназію він закінчив у Тернополі в 1922 році. Того ж року за порадою проф. Зарицького він виїхав до Гетінгену в Німеччині на студії математично-природничих наук.

В 1927 році він одержав докторат і після працював аж до 1930 року, як асистент у проф. Пола в І. Фізичному Інституті Гетінгенського університету. Тут він займався дослідами оптичних та електричних прикмет твердих тіл, а головно кришталів. Дві перші його праці були опубліковані в Записках Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові в 1927 і 1928 роках в 26 і 27-му томах. Дальших п'ять праць з того часу появилася в Zeitschrift fuer Physik, Goettingen, Nachr. Gesell. Wissenschaften.

В 1928 р. запропонував йому одеський університет професуру фізики. Побачивши власними очима невідрадні обставини на Україні, він по 6-ох тижнях повернувся до Гетінґену.

Згодом в 1930 р. д-р Смакула перенісся до новоствореного Кайзер Вільгельм Інститут фюр медіцініше форшунг в Гайдельбергу, де був керівником оптичної лябораторії. Тут він займався головно досліджуванням органічних сполук при помочі оптичних метод. В тому часі написав він шістнадцять праць у різних німецьких наукових журналах.

В 1934 р. д-р Смакула перейшов на працю до оптичної фірми Карл Цайс в Єні в Німеччині, де став керівником одної з дослідчих лябораторій. Тут він займався дослідженням нових оптичних матеріялів, догідних для оптичних приладів в ультра фіолетнім та інфрачервоннім спектрах. Деяких з тих матеріялів ще й тепер вживають в оптиці. Одним з найважливіших його винаходів того часу (1935) була метода для усунення рефлексії на оптичних поверхнях. Ця метода всюди тепер вживається в оптичних приладах і знана як „нонрефрактів ковтінг". З тої ділянки він написав десять наукових праць.

По другій світовій війні в 1945 р. вивезла його з родиною, жінкою та четверо дітьми американська армія до південної Німеччини, а звідтам по одному році до Америки. Від 1946 до 1957 року він працював в дослідчій лябораторії у форті Белвуар, Вірджінія, займаючися дослідженнями матеріялів для інфрачервоних приладів. З того часу появилось десять наукових праць д-ра Смакули.

В 1951 р. він прийняв працю в МТІ, де зразу став науковим співробітником, а в 1959 році заступником професора. Літом цього 1962 р. д-р Смакула став повним професором. Рівночасно в МТІ, він є заступником директора добре знаної лябораторії „Лябораторі фор Інсулейшен Рісерч". Його діяльність обнимає ділянки вирощування кришталів та діелектриків твердих тіл та різні ефекти викликувані в кришталах внаслідок приявности чужих атомів, іррадіяції, недосконалости та дефектів у кришталах. Тут він опублікував двадцять чотири праці, деякі самостійно, а деякі, як співробітник. В 1962 р. появилась німецькою мовою його самостійна монографія про монокришталі. Ця книжка вкороткі появиться також і англійською мовою.

Професор Смакула є дійсним членом НТШ з 1931 р., як також є членом Товариства Українських Інженерів, Амерікен Фізікел Сосасті, Оптікел Сосасті оф Америка, та інших. В Америці професор Смакула є найвизначнішим українським науковцем в ділянці фізики твердих тіл. Про це свідчить поверх шістдесять його наукових праць, котрі часто є цитовані в різних журналах. Його признає експертом американський науковий світ, як доказ цього професор Смакула часто є представником американських науковців на конференціях фізиків поза кордоном, включно з тим і поза залізною заслоною.

В нього працює 12 наукових співробітників та аспірантів, а незабаром його лябораторії зможуть помістити додаткових вісім співробітників.

Нещодавно професор Смакула почав старання, щоб поповнити місцеву бібліотеку МТІ українською технічною й науковою літературою. Він також цікавиться українськими студентами, їхніми науковими поступами, та їхньою діяльністю. Впродовж останніх трьох років він декілька разів загостив на сходини Бостонської Української Студентської Громади, в тому раз із спеціяльною доповіддю до студентства, а в 1962/63 академічному році прийняв обов'язки опікуна студентської громади.

Українці Бостону, а зокрема українські студенти з радістю вітають д-ра Олександра Смакулу з зазначенням його на посаду повного професора електричного відділу при Массачусетському Технологічному Інституті та бажають йому дальших успіхів у його науковій та громадській праці.

Любомир Т. Романків

Українська хроніка

• Єпископ Йосиф Мартинець, ЧСВВ, екзарх для українців католиків у Бразилії найменував монс. Петра Вуська, пароха Дорізони, проекзархом українського католицького екзархату в Бразилії.

• Авторський вечір поета і белетриста Василя Барки відбудеться в п'ятницю, дня 21-го грудня ц. р. в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку о год. 8-ій веч. В першій частині вечора автор читатиме один розділ із своєї нової книжки „Вершник неба", в другій частині буде відтворений запис музики, базований на поезії Василя Барки і скомпонований Яром Ласовським у його виконанні на скрипці. Ця мистецька точка буде попереджена відчитанням поезій В. Барки, які дали спонуку молодому композиторові для створення запису.

• Обговорення ретроспективної виставки мистецьких праць Володимира Ласовського відбудеться заходом Спілки мистців Українців в суботу 22 грудня о год. 8-ій вечора в ЛМКлюбі в Ню Йорку. Візьмуть участь в обговоренні Антін Малюца і Любомир Кузьма

✝

Сповіщаємо з глибоким сумом, що дня 14-го грудня 1962 року в Ню Йорку відійшов у Вічність

СВ. П.
д-р ЛЕВ ГАНКЕВИЧ

адвокат,
передовий діяч українського соціялістичного руху та голова Української Соціял-Демократичної партії на західних Українських Землях.

•

РОДИНІ ПОКІЙНОГО
висловлюємо щире співчуття.

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ АМЕРИКИ — Ц.К. Української Соціялістичної Партії
УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА ГРОМАДА в АМЕРИЦІ

ПОВІДОМЛЕННЯ
ЧЛЕНАМ і ВІДДІЛАМ УНСОЮЗУ

Повідомляємо Членів і Відділи УНСоюзу, що з уваги на закінчення року Головна Канцелярія УНСоюзу мусить замкнути рахунки та здепонувати у банках гроші, одержані від Відділів,

не пізніше,
як вполудне 31-го грудня 1962 року.

Гроші прислані пізніше вже не зможуть бути зачислені на 1962 рік. З уваги на це закликаємо всіх Членів УНСоюзу заплатити вкладки, платні в цьому місяці, якнайскоріше, а всі Відділи УНСоюзу, зокрема ті, які часто спізняються з висилкою вкладок, вислати розчислення і гроші так скоро, щоб вони наспіли до Головної Канцелярії не пізніше, як у ПОНЕДІЛОК, 31-го ГРУДНЯ 1962 року до полудня.

Звертається увагу на те, що Відділи, які спізняться з присилкою вкладок, будуть подані як довжники в річному звіті.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНСОЮЗУ

Стипендисти Дівочої Академії в Стемфорді

Зліва направо: Катерина Кравець, Олександра Ленцик, Селлі Анна Гутник і Марія Сенюк.

При нагоді відзначування свята Дня Подяки відбувся в авдиторії Дівочої Академії ПБМ в Стемфорді 20-го листопада Концерт, на якому проголошено стипендії, що їх одержали учениці за найкращі осяги в науці.

В програму концерту входили: співи, деклямації та гра на фортепіяні у виконанню учениць Академії: 1. Молитва подяки, рецитація Ангелина Доцімо, Стефанія Кушнір і Катерина Кравець, 2. Причалення Перших Пільгрімів, рецитація Тетяни Янович, 3. Валець в річницю" — фортепіянове сольо — Роземарія Де Роза, 4. В тиху ніч — пісня, відспівав квартет: Маріянна Білиця, Ірина Дудар, Ольга Дудар і Гільда Сінгурен. 5. „Серенада" — Шуберта, фортепіянове сольо — Олександра Ленцик, 6. „День подяки" — рецитація Ірина Дудар, 7. „В цю ніч" пісня в супроводі фортепіяну Ліліян Соччі відспівали: Емілія Подаскі, Марґарита Келлі і Ліліян Соччі, 8. „Минула осінь", пісня — сольо Беатріче Рінальді. 9. „Серце і душа" фортепіяновий дует Ліліян Соччі і Елен Шворц, 10. „Ексодус", фортепіянове сольо Еллен Шворц.

Імпрезу підготовив Комітет учениць під наглядом Преп. Сестри Йосифи ПБМ. Перед поданням чайку та закінченням Концерту директорка Академії п. Віра Шпікуль проголосила імена учениць, які одержали стипендії: Александра Ленцик — $ 175, Катерина Кравець — $ 100, Марія Сенюк — $ 100, Селлі Анна Гутник — $ 50.

В імпрезі взяли участь всі Сестри під проводом Настоятельки Чина Сестри Андреї, члени Учительського Збору та абсольвентки Академії, які вже працюють чи студіюють в різних коледжах і університетах, і деякі матері з дітьми. Присутніх в імені Школи привітала директорка Академії п. Віра Шпікула.

Місцевий щоденник „Стемфорд Адвокейт" подав знимку всіх 4-ох стипендіяток, з відповідними поясненнями, що свідчить про популярність цієї нашої виховної Установи серед американських кол.

Н. В.

Відзначено срібний ювілей священства о. Богдана Смика

Ютика, Н. Й. — В неділю 16 грудня відбулося тут святкування Срібного Ювілею священства о. Богдана Смика, душпастиря місцевої парафії св. Володимира і відомого в терені ЗДА опікуна й виховника пластової молоді. Торжественну Службу Божу відправив о. Ювілят в сослуженні свого батька о. рад. Петра Смика і о. Й. Лукашевича, який виголосив зворушливу проповідь. Пополудні о год. 4-ій відправив о. Ювілят в сослуженні батька Ювілята о. рад. Петра Смика, отців деканів В. Середовича з Сиракюз і д-р Богдана Волошина з Верпліт та трьох товаришів зі студій, отців Осташа, Корчинського і Лукашевича — Молебен Подяки до Преч. Діви Марії. По Молебні зібралися гості на врочисте прийняття, на якому тостмайстром був д-р О. Волянський. На святкування наспіли численні привіти, телеграми, а зокрема листи з благословленням від Преос. Єп. Кир Івана Бучка, який тому 25 років довершив висвячення о. Ювілята в духовний стан, від Преосв. Єп. Кир Йосифа Шмондюка, від виховника о. Ювілята о. д-ра Василя Лаби, від Головної Пластової Ради, від Крайової Пластової Старшини, від різних місцевих і позамісцевих організацій, від родин і свояків та від приятелів і знайомих з усіх кінців американського континенту. У святкуванні взяли участь крім численню зібраної місцевої громади та представників парафії УАПЦ довколишні священики з своїми деканами, о. Василем Середовичем і д-ром Богданом Волошиним, голова Пластової Бади пл. сен. Осип Бойчук з Дітройту, делегація Пластової Станиці Сиракюзької Округи, яку очолює о. Богдан Смик від її заснування в 1950 році, як теж представники місцевої влади на чолі з начальником міста Ф. Дуланом.

Згуртовані біля Ювілята батько о. рад. Петро Смик, який у минулому році святкував свій Золотий Ювілей священства, дружина п-ні Володимира, доня Татяна і сини Олександер і Ростислав, всі активні члени Пласту та студентських організацій, становили разом прегарну картину цієї славної священичої родини, а численні промови й привіти вказували, що це святкування перейшло далеко місцеві рямці, стаючи ще одним доказом значення таких взірцевих і активних душпастирів як Достойний Ювілят і незвичайно важливої ролі української Церкви в житті нашого народу.

І. С.

Добрий приклад

Гантер 10 листопада 62 р. Серед осінньої природи розкішних Кетскільських гір пишається новозбудована церковця в українсько-гуцульськім стилі. Немає людини, яка, їдучи дорогою ч. 23 А., не звернула б на неї уваги та на кілька хвилин зупинилась, щоб оглянути цей український архітектурний твір. Церковця серед осіннього молодого смерекового лісу, ще краща. Коли вдивляємося в неї, на хвилину забуваємо, що не живемо серед рідних Карпатських гір.

Тут серед гарної гірської природи, багато українських родин набули доми і створили новий український центр т. зв. „Кобзярівку". В. Кобзяр, один із піонерів в цій околиці, зумів своєю наполегливою працею побудувати модерні мотелі, у підвалі модерну забавову залю.

10 і 11 листопада в тім же приміщенні відсвяткували свій 25-літній Ювілей подружнього життя панство Володимир і Юлія Копчинські. На ті два дні мимо поганої погоди з'їхалося багато запрошених гостей.

Бенкет почався огод. 8 вечером і в теплій родинній атмосфері продовжувався далеко поза північ. Гості були так розбавлені, що не хотіли іти на спочинок. Другого дня 11 листопада в неділю гості разом із Ювілятами о год 11 пішли до новозбудованої церкви, щоб помолитися і вислухати Служби Божої, яку відправив парох о. Осідач з Гудсону. По Службі Божій відбулося благословення Ювілятів. Опісля о год. 2 по пол. спільний обід. Тостмайстер п. Кобзяр виголосив промову і побажав Ювілятові багато щастя і успіхів на довгі роки. Пан Бартко звернувся до присутніх, щоб не пожаліли пожертви на нову збудовану церкву. Пішла листа, і гості зложили 100 долярів. Зібрану суму грошей передано до управи церкви.

Панство Копчинські є примірним супружжям і щирими українськими патріотами. Ніколи не жаліють пожерта на українські і добродійні цілі. Є членами багатьох українських установ. Їхня родина складається з 4-х осіб, син Мирослав студент коледжу, донечка Лідія студентка гайскулу в Сльозбургу, Н. Йорк. Всі вони належать до 194-го Відділу УНСоюзу, і до Відділу 206 Провидінна.

Щасти Вам Боже, Ювілятам. Хай Всевишній дозволить Вам у щастю і радості прожити ще довгі роки і діждатися Золотого Ювілею.

Ю. Фриз

ТАРЗАН, ч, 4960. Нові клопоти!

Ален Лейк запропонував носіям більші платні і вони, як здавалося, прийняли ці умови... Але над ранком їх вже не було!

— Я гадаю, що ви боїтеся йти далі, — глузувала панна Фостер. — Ален зітхнув. — Це зовсім не має нічого спільного зі страхом...

— Я погоджуюся з паном Лейком, — сказала Діяна. — Виклик є викликом, але продовжувати подорож тепер, — це самовбивство.